

INIMÕIGUSED KAITSEVÄES 2013-2014

TULEMUSED

1. Emotsioon ajateenistusse tulles

Küsimus: Milliste emotsioonidega Teie ajateenistusse tulite?

18% vastanutest tuli ajateenistusse hea meelega, 40% kohusetundest, 35% pigem negatiivselt meelestatuna ja 5% täiesti vastumeelselt. Joonis 5.

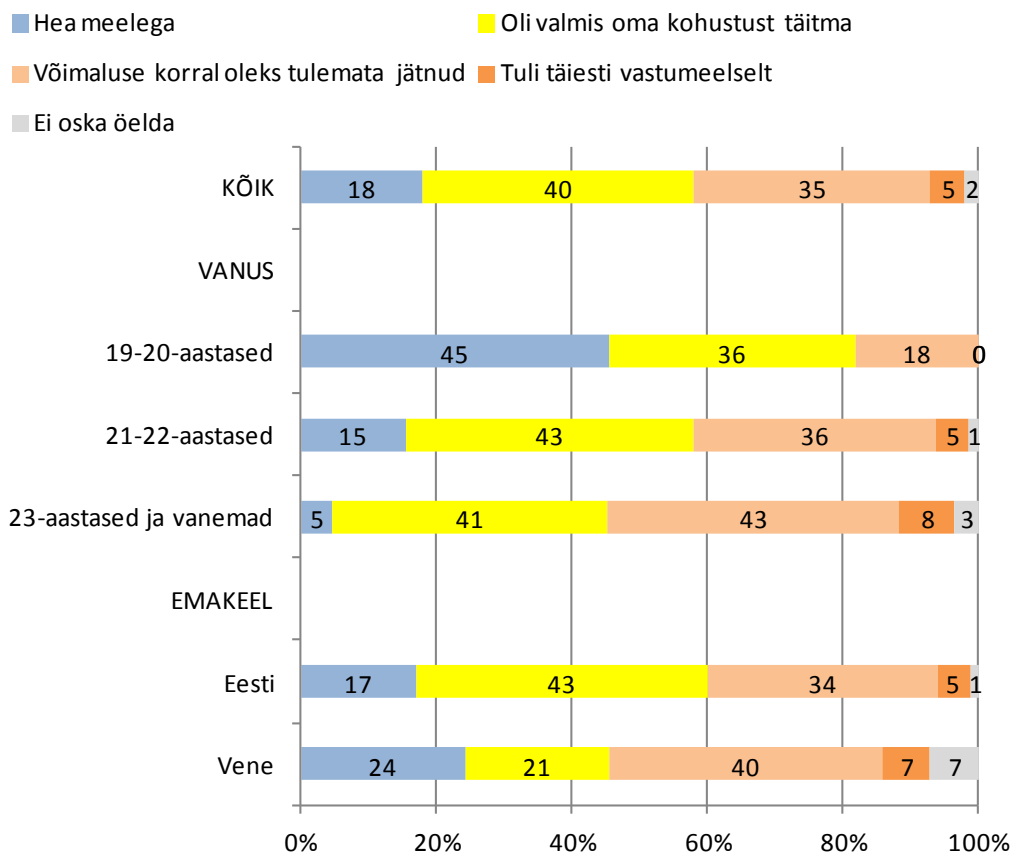
Kõige positiivsem suhtumine oli noorimal vanuserühmal (19-20-aastastel), kellest 45% tuli hea meelega. Seevastu vanimast rühmast (23 aastat ja vanemad) tervelt 51% tuli pigem vastumeelselt.

Vene noormeeste seas on enam neid, kes tulid ~~paris~~ hea meelega ja vähem neid, kes tulid kohusetundest. Vene keelt emakeelena kasutavate seas ka enam ajateenijaid, kes ei soovinud tulla ajateenistusse, vrd eestlastest 39%, vene emakeelega ajateenijatest 47%. Seega ei ole vahe väga suur. Põhjust tuleb ilmselt piiratud meediatarbimisest ja mõnedest kodus ja kaaslastelt omandatud eelarvamustest, mis teenistuse jooksul üldjuhul kaovad.

Kõige paremate emotsioonidega on tulnud aega teenima Viru jalaväepataljoni ning Kuperjanovi jalaväepataljoni.

Joonis 5. Milliste emotsioonidega tuldi ajateenistusse. N=305

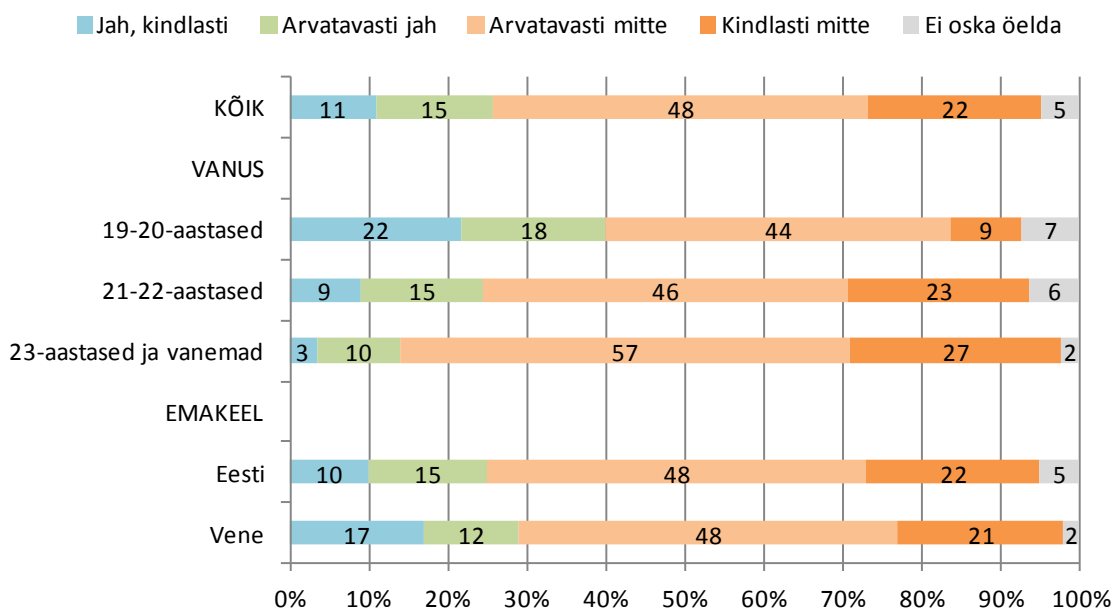
Küsimus: Kas te oleksite tulnud kaitseväkke, kui see oleks vabatahtlik?

Vabatahtlikkuse puhul oleks kaitseväkke tulnud tõenäoliselt vaid 26% vastanutest ning tõenäoliselt või kindlasti mitte 70%. 5% ei oska küsimusele vastata.

Ka antud küsimuse puhul on positiivsemalt meelestatud nooremad, 19-20- aastased vastajad. Samuti oleks vabatahtlikkuse puhul eestlastest sagedamini tulnud vene noormehed (29%). Väeosade lõikes on kõige positiivsemad Kuperjanovi ning Pioneeripataljoni ajateenijad.

Joonis 6. Kas te oleksite tulnud kaitseväkke, kui see oleks vabatahtlik? N=305

2. Teadlikkus inimõigustest

Küsimus: Kui räägitakse inimõigustest, siis mida Teie selle termini all mõistate? Tegemist oli avatud küsimusega.

Kõige sagedamini (28%) toodi välja küllalt üldiseid vastuseid: „kõigi õigused“, „inimeste õigused“ või „õigused, mis kehtivad kõigile“.

Vabadust ning ka otsustusõigust oma elu üle tõi välja 20%, sõnavabadust, oma arvamuse omamise õigust 13% ning diskrimineerimise keeldu ja õigust oma väärikus säilitada 10% vastanutest. Vastamata jättis küsimusele 16%.

Võrreldes Eesti elanikkonnaga (2012. aasta uuring) on ajateenistuses viibivate noormeeste teadlikkus inimõigustest veidi parem (harvem jäeti küsimusele vastamata), kuid tulemus on sarnane selles osas, et sageli ei osata inimõiguseid täpselt määratleda, vaid vastus jääb pigem

ebamääraseks. Muust elanikkonnast sagedamini tuuakse kaitseväes välja näiteks õigust usuvabadusele ja õigustega kaasnevaid kohustusi.

Kutselised kaitseväelased töid ajateenijatest sagedamini inimõiguste terminist rääkides välja põhiõigusi ja kodanikuõigusi ning seaduses tagatud õigusi. Vastamata jättis küsimusele 19% kutselistest kaitseväelastest. Joonis 8.

Muud vastused kutselistelt kaitseväelastelt:

Igal ühel on õigus oma arvamusele ja sõnavabadusele, kuid siiski ei tohi unustada käsuliini ja kehtivaid õigusakte, mille regulatsioonide alusel KV elu-olu toimib.

Põhiseaduses kirja pandud õigusi ja kohustusi ühiskonna ees. Samas ka piiranguid ja kohustusi, mida tegevteenistuja amet õlule paneb.

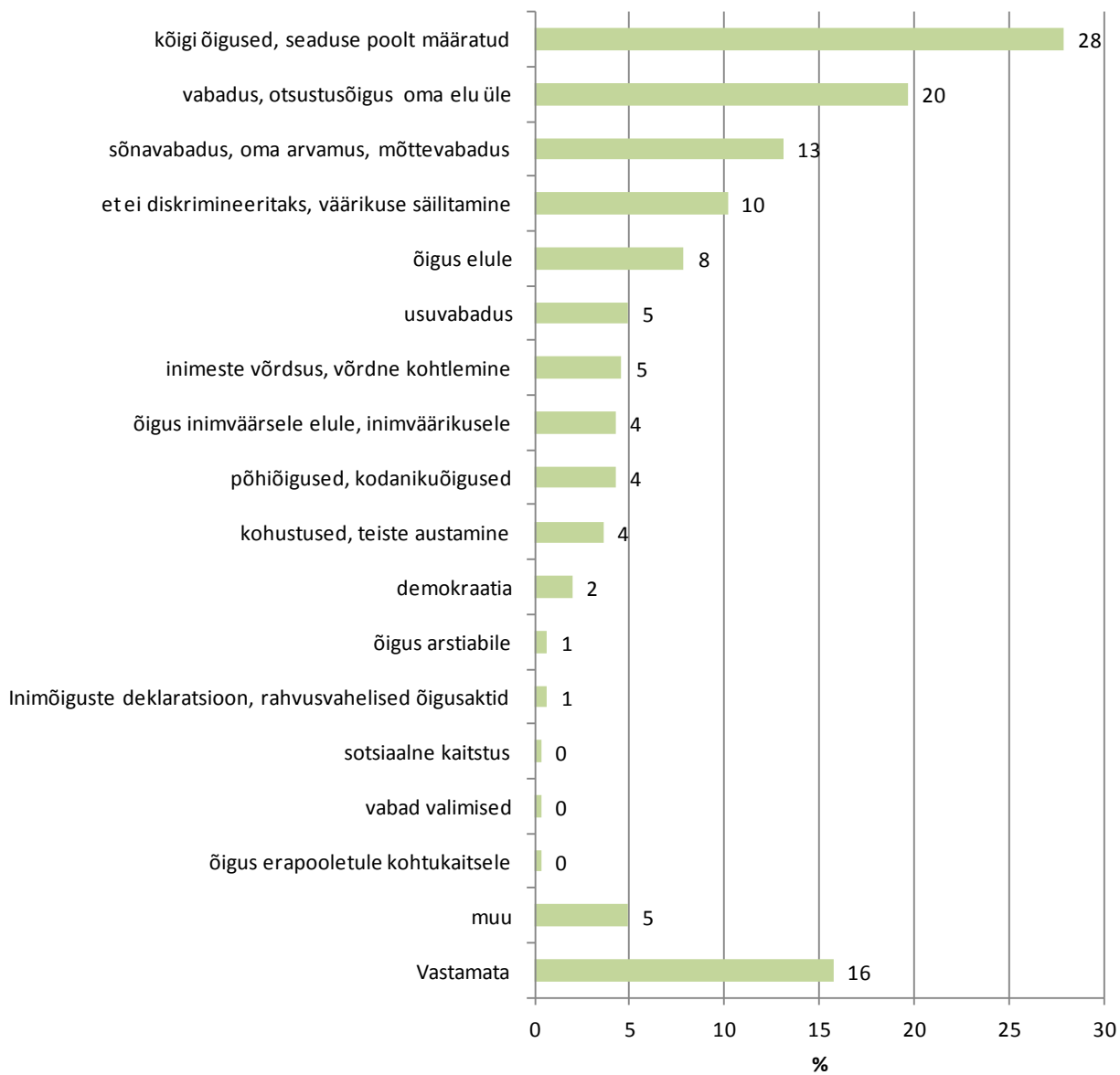
Inimeste seaduslikke õigusi. Samas kipub probleemiks olema see, et oma õigusi teatakse ideaalselt, kohustusi aga üldsegi mitte. Olengi neid kahte asja koos käsitletud vajadusel.

Kaitseväge mastaabis on tegu absurdse küsitlusega. Kaitseväge (armee) on koht, kus surutakse indiviidi ego alla ja tähtsam on meeskond tervikuna. Muidu saan tähendusest täitsa aru.

Poliitikud ja muud tegelased, kellel ei ole reaalsusega midagi pistmist, vahest räägivad sellistel teemadel. On olemas sellesisulised seadused aga ega neid keegi väga tõsiselt ei võta.

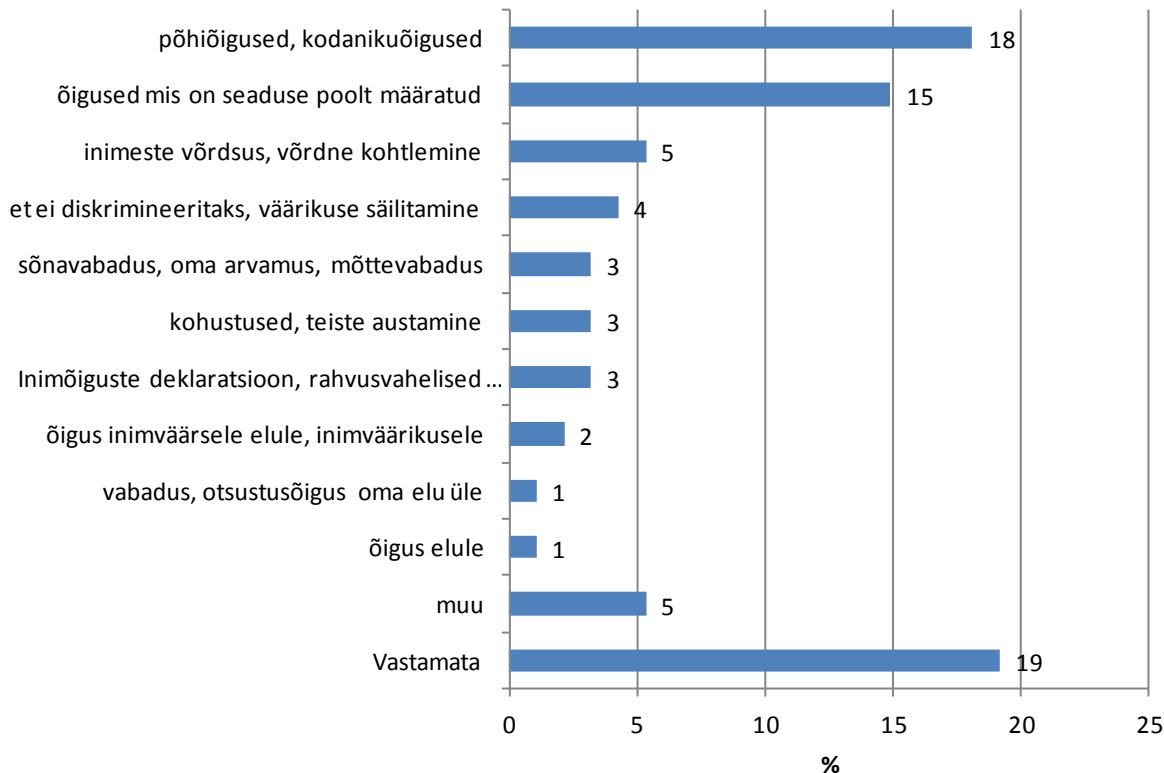

Joonis 7. Mis on inimõigused? Ajateenijad, n=305

Joonis 8. Mis on inimõigused? Kutselised kaitsevälased, n=94

3. Infoallikad inimõiguste kohta

Küsimus: Millistest allikatest te olete saanud infot inimõiguste kohta?

Oodatult on kõige enam infot saanud koolist või ülikoolist (96%). Järgnevad üsna võrdse tähtsusega internet, ajakirjandus ja perekond.

Ajateenijatele peetud loengult on infot saanud 68% vastanutest, 28% seevastu sellist loengut kuulnud ei ole või seda ei mäleta. Väeosade lõikes on tulemused erinevad, mõnes väeosas on loengut infoallikana sagedamini mainitud kui teises. Kokkuvõttes on siiski kõigis väeosades inimõiguste temast vähemalt mõningal määral kuuldud.

Muude allikate seas toodi välja:

*Eesti Vabariigi seadusandlusest
Erialaselt seotud inimestelt (otse)
Filmidest, muusikast*

Kaitseväge määrustikust

Nt. foorumitest, spetsiaalseid juhtumeid uurides

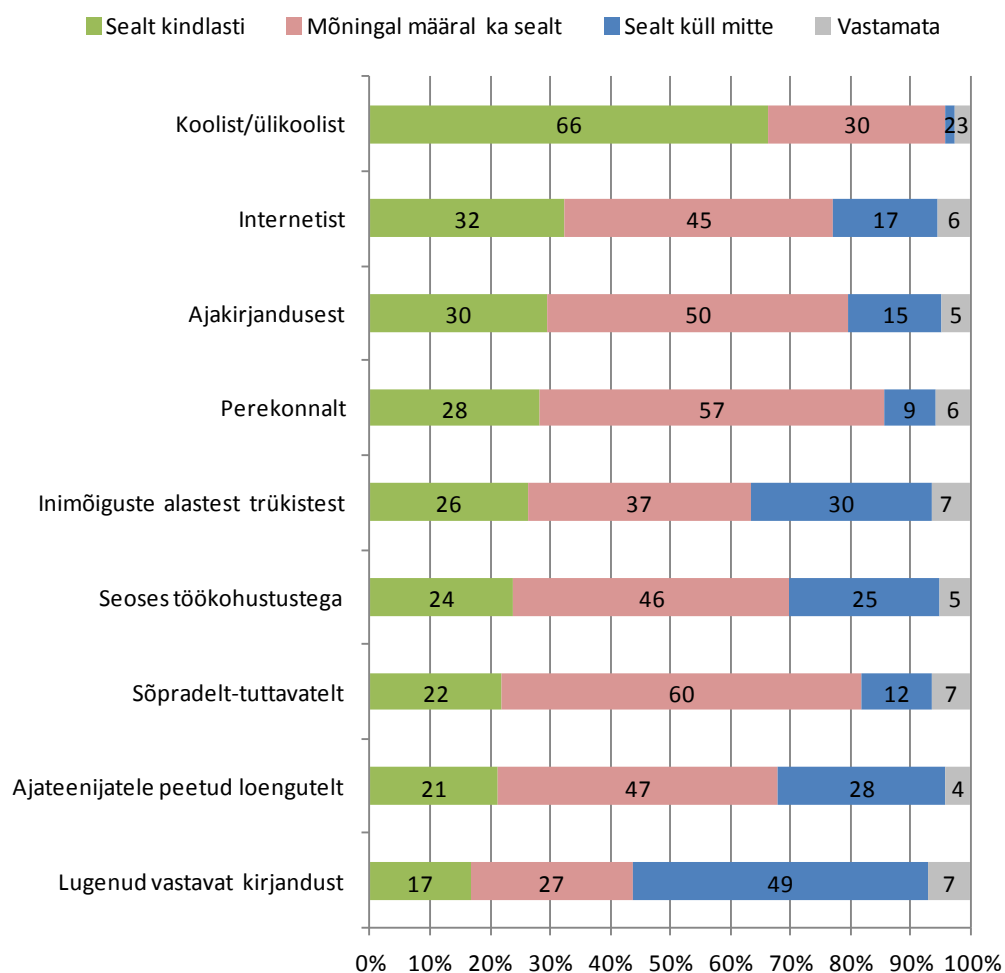
Põhiseadus

Televisioon

Tervest elust

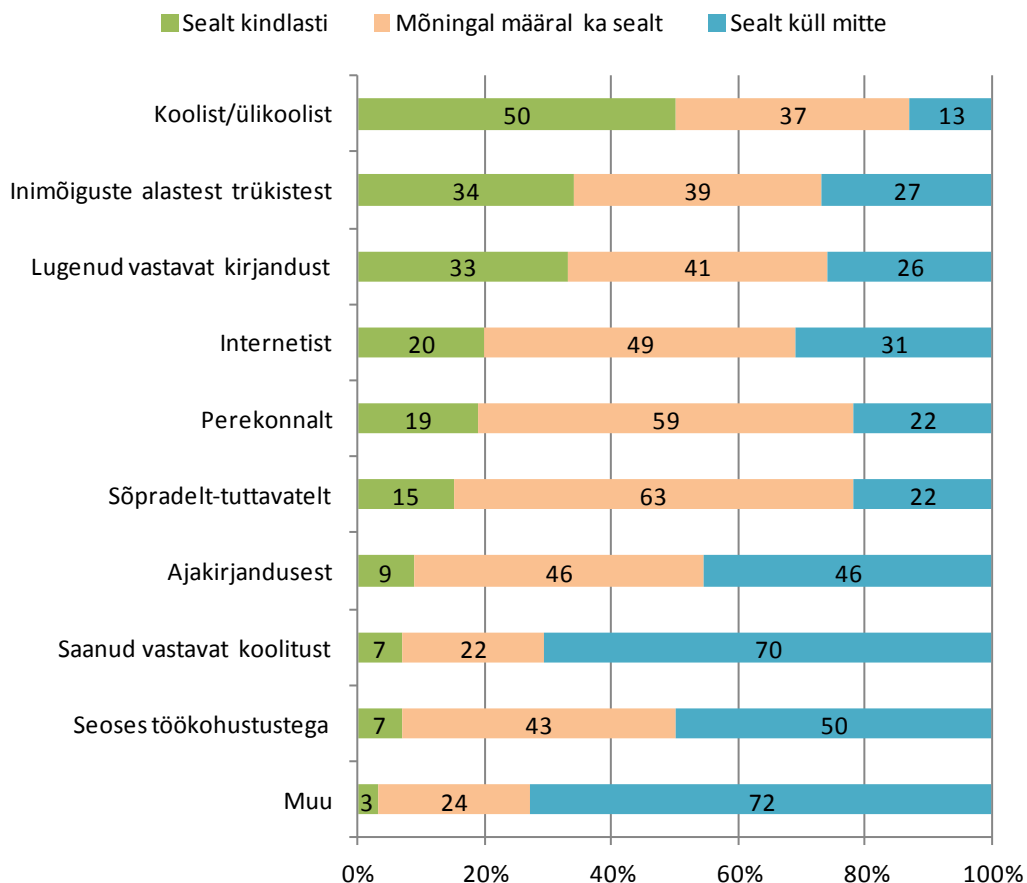
Tänavalt

Joonis 9. Infoallikad inimõiguste kohta. Ajateenijad n=305

Joonis 10. Infoallikad inimõiguste kohta. Kutselised kaitsevälased n=94

4. Ajateenistus ja inimõigused

Küsimus: Kas Teie arvates on noormeeste kohustuslik ajateenistus kooskõlas inimõigustega?

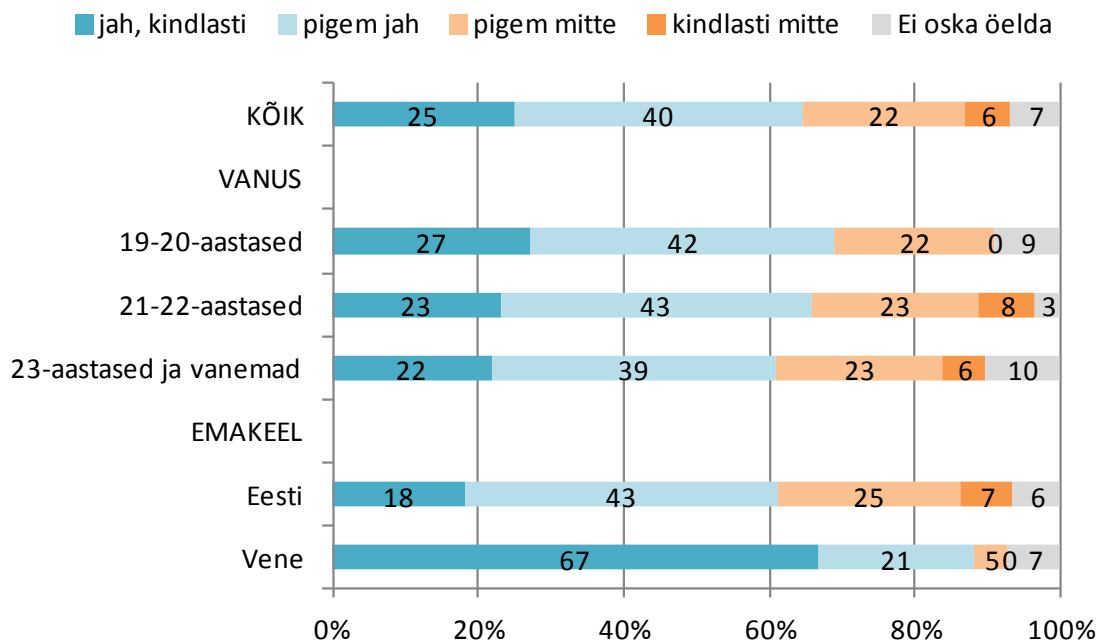
65% vastanute hinnangul on kohustuslik ajateenistus inimõigustega kooskõlas, sh 25% on selles kindlad. Pigem või kindlasti mitte – nii arvab 28%. Joonis 11.

Neid, kelle arvates ajateenistus pole kooskõlas inimõigustega, on keskmisest enam keskmises ja vanemas vanuserühmas, venelastest oluliselt enam eestlaste seas (vastavalt

5% ja 32%). Hariduse lõikes tulemused palju ei erine, kuid noormehed, kel õpingud kõrgkoolis on pooleli, kalduvad siiski teistest sagedamini arvama, et kohustuslik ajateenistus pole päris kooskõlas inimõigustega (32%).

Joonis 11. Kas ajateenistus on kooskõlas inimõigustega? n=305

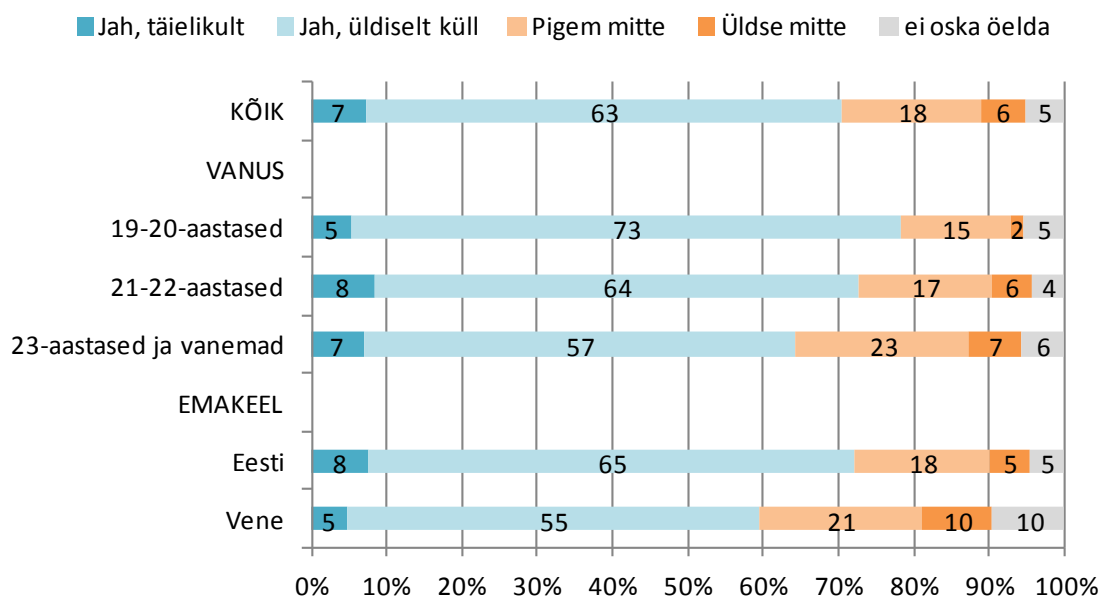

Küsimus: Kas Teie arvates Eesti Kaitseväes austatakse inimõigusi?

70% ajateenijatest on veendumusel, et üldiselt kaitseväes inimõigusi austatakse. 24% arvab, et see nii ei ole, sh 6% arvab, et neid üldse ei austata. Joonis 12.

Joonis 12. Kas Eesti Kaitseväes austatakse inimõigusi? Ajateenijad, N=305

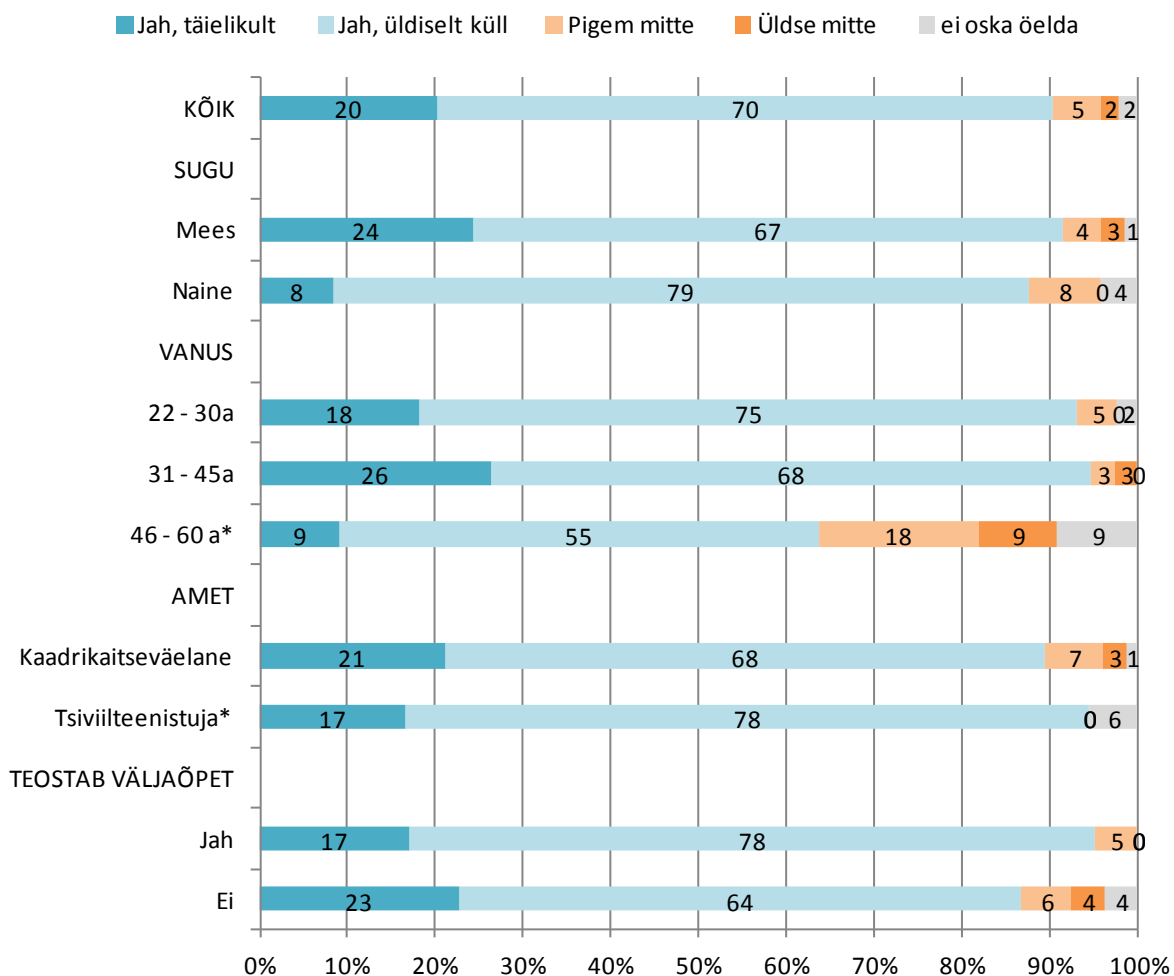
Noorematest mõnevõrra negatiivsemad on siin vanema vanuserühma esindajad (üle 23-aastased), kellest 30% hinnangul inimõigusi ei austata.

Antud küsimuse tulemus sõltub ka sellest, kui võrd ajateenija on rahul oma ajateenistusega. Näeme, et vastajatest, kes pole üldse rahul oma ajateenistusega, märkis tervelt 64%, et Eesti kaitseväes ei austata inimõigusi (kokku variandid pigem mitte ja üldse mitte).

Kutselistest kaitseväelastest on 90% veendumus, et kaitseväes peetakse kinni inimõigustest. 7% on vastupidisel seisukohal. Joonis 13.

Joonis 13. Kas Eesti Kaitseväes austatakse inimõigusi? Kutselised kaitsevälased, n=94

5. Inimõiguste olulisus

Küsimus: Kui oluliseks peate allpool loetletud õigusi? Kas nende õiguste seas on Teie arvates selliseid, mida võib kaitseväes osaliselt piirata?

Ajateenijate kõige olulisemad õigused on uuringu järgi:

- õigus elule (98%);
- õigus vara omamisele ja kaitsele selle meelevaldse võõrandamise eest (96%);
- õigus perekonna ja eraelu puutumatusel (97%);
- õigus vabadusele ja isikupuutumatusel (96%);
- õigus haridusele (96%).

Kõige vähem oluliseks märgiti võrdsed õigused sõltumata seksuaalsest sättumusest ning õigus koonduda ühingutesse ja liitudesse.

Vastajatel oli võimalus ankeeti märkida ka muid õigusi, mida nad peavad väga oluliseks. Esitatud vastused olid järgmised:

Saada professionaalset arstiabi

Sõnavabadus

Õigus ennast kaitsta (defineerige kuidas tahate)

Õigus kasutada internetti

Õigus mitte osaleda ajateenistuses

Õigus saada oma pere juurde

Õigus saada piisavalt puhata/magada

Õigus tasuta õppimisele

Õigus teha ajateenistuse asemel tööd.

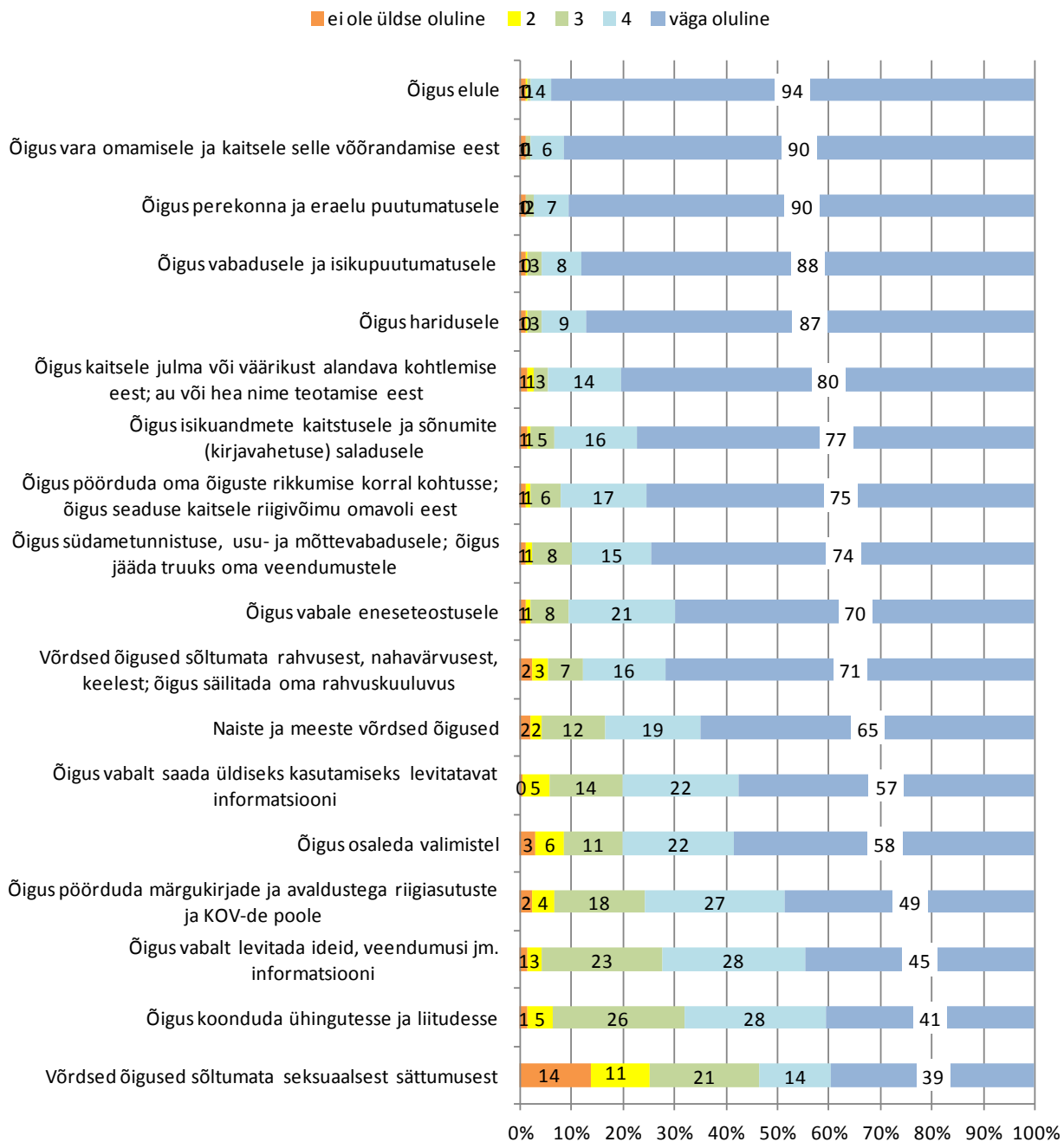
Õigus valida elus asju

Õigus valida, kas astuda kaitsevärke või mitte!

Seega on näha, et siin toodi välja just kaitseväega seonduvaid ning pigem piirangutele viitavaid õigusi.

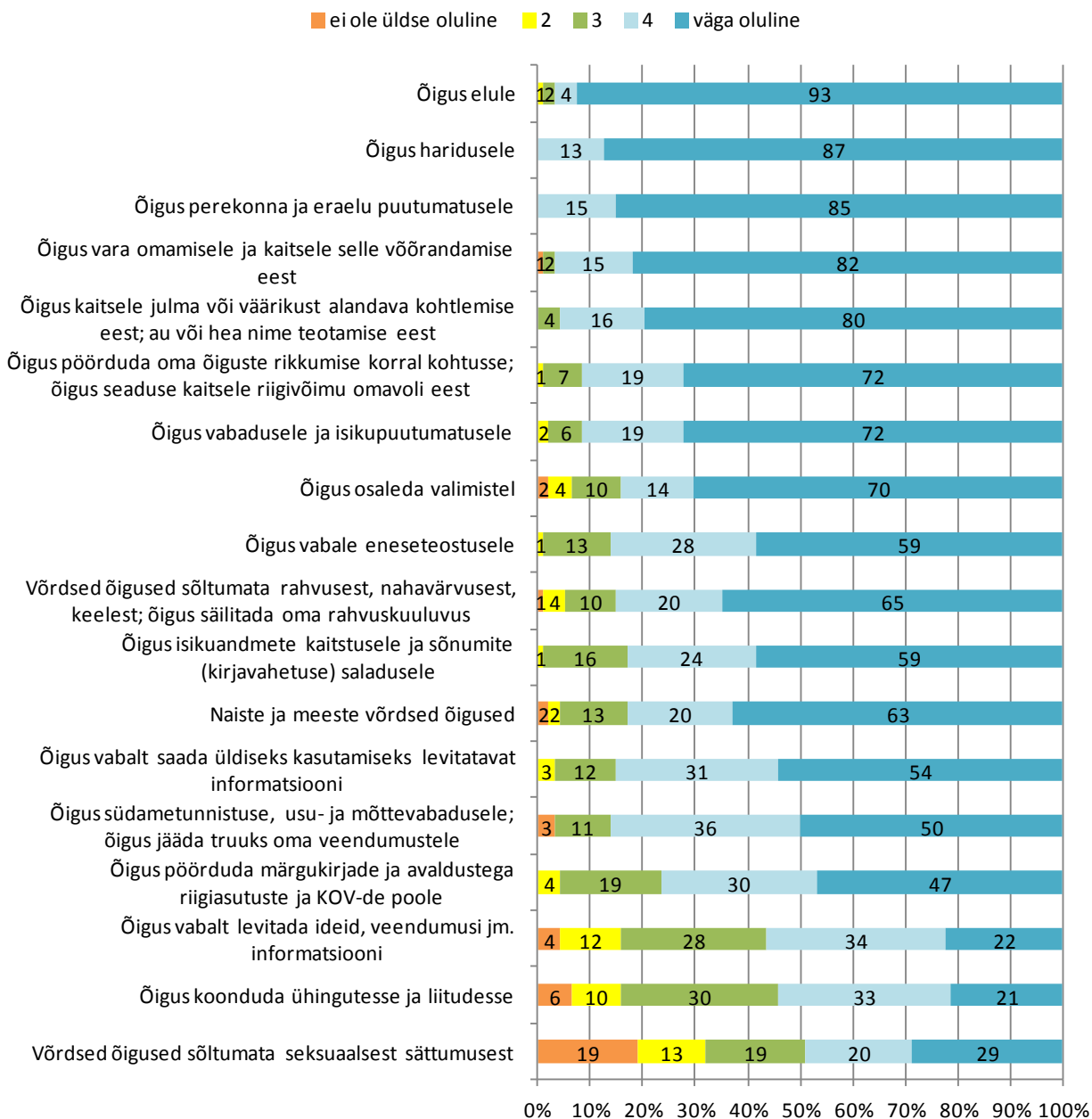

Joonis 14. Kui olulised on toodud õigused? Ajateenijad, n=305

Joonis 15. Kui olulised on toodud õigused? Kutselised kaitsevälased n=94

Kuna ajateenijad peavad kõiki õigusi suhteliselt oluliseks, on ka loogiline, et neid ei soovita piirata isegi ajateenistuses. 33% vastanutest on kindlal veendumusel, et ühtki neist õigustest ei tohi piirata ning 29% jättis vastamata. Joonis 16.

Ülejäänud vastajad nimetasid erinevaid variante, kuid neist ükski ei kogunud teistega võrreldes suurt ülekaalu. Kõige sagedamini nimetati õigust levitada ideid, arvamusi veendumusi jm infot (16%), õigust vabadusele ja isikupuutumatusse (15%) ning õigust vabale eneseteostusele (15%).

Seega võib öelda, et ajateenijate üldine veendumus on, et inimõigusi ei tohi piirata ka ajateenistuses. Kui, siis on osaliselt aktsepteeritav oma arvamuse avaldamise ning tegutsemisvabaduse piiramine.

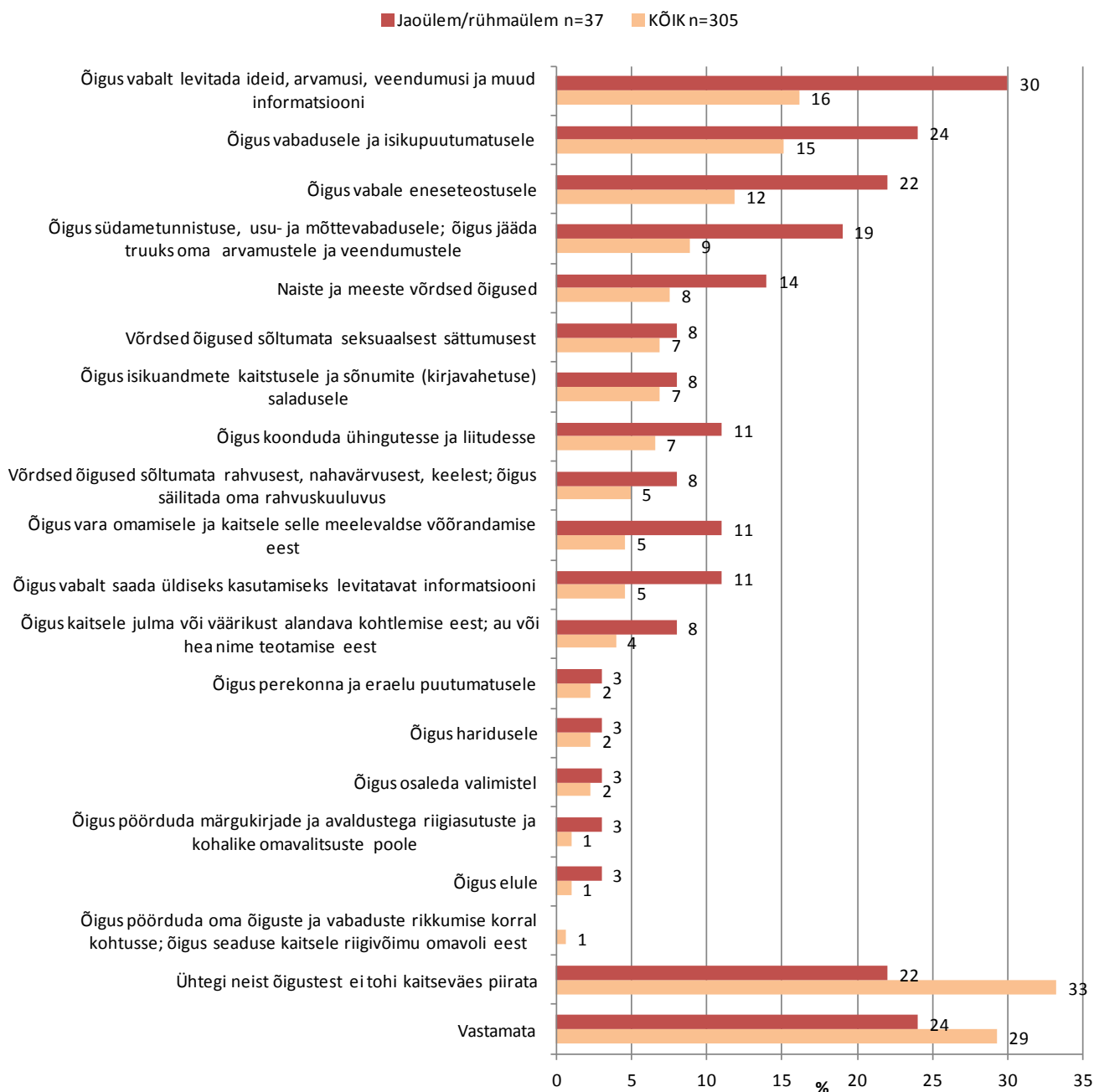
Vaatleme siinkohal eraldi nende vastajate arvamust, kes lisaks käskude täitmisele käske ka annavad (noorem-allohvitser/jaoülem, rühmaülem või rühmaülema abi).

Selle vastajagrupi arvates on mõningate õiguste piiramine kaitseväes märksa sagedamini aktsepteeritav. Eelkõige ei näe paljud neist probleemi arvamuste/veendumuste levitamise (30%), vabaduse (24%), eneseteostuse (22%) ja oma arvamusele jäämise mõningases piiramises (19%).

Erinevalt ajateenijatest näeme, et **kutselised kaitsevälased** pooldavad mõningate õiguste piiramist ajateenistuses sagedamini. Joonis 17. Nimetatud õiguste pingerida on sarnane ajateenijate omale: esikohal on õigus vabalt levitada ideid, arvamusi/veendumusi. Kuid valmisolek toodud õigusi piirata on märksa suurem: nii pooldab oma arvamuse/veendumuste levitamise piiramist 67%, ühingutesse ja liitudesse koondumise õiguse piiramist 50% ning vabaduse ja isikupuutumatusse piiramist 34% kutselistest kaitsevälastest.

Joonis 16. Milliseid õigusi võib kaitseväes osaliselt piirata? Ajateenijad, n=305

Joonis 17. Milliseid õigusi võib kaitseväes osaliselt piirata? Kutselised kaitsevälased, n=94

6. Suhtumine inimõigustesse

Ajateenijate suhtumist inimõigustesse ja sellega seonduvat kaitseväes uuriti ka erinevate väidete abil. Küsiti nõustumist või mittenõustumist.

Valdav osa vastanutest nõustub, et inimõiguste nõudmisega käib kaasas ka kohustus austada teiste isikute inimõigusi (92%).

Väitega „inimõiguste rikkumine ei ole Eestis probleemiks“ nõustus alla poole (39%). 53% järelikut näeb mõningaid probleeme.

Inimõigused on ka igapäevaelus ajateenijatele väga tähtsad (63%).

Küsimuse puhul, mis puudutab ajateenijate kiusamist ja väärsti kohtlemist Eesti Kaitseväes, läksid arvamused lahku. 52% leiab, et seda kaitseväes esineb ning 42% arvab vastupidi. Kindel seisukoht puudub 6% ning 1% jättis vastamata.

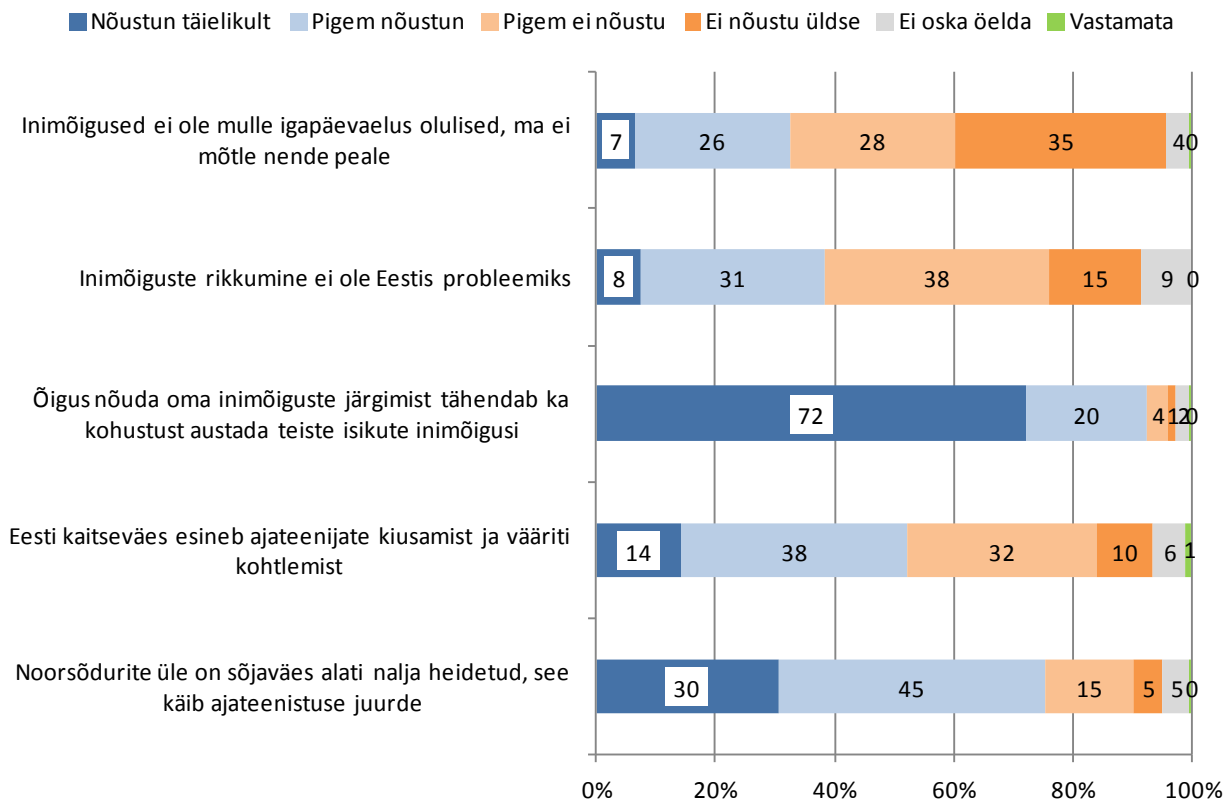
Ajateenijate seas on levinud arvamus, et noorsõdurite üle on sõjaväes alati nalja heidetud: 75% vastas, et see käib ajateenistuse juurde. 20% siiski nii ei leia. Antud vastus näitab osaliselt mõistvat suhtumist naljategemisse, kuid siiski jääb üles küsimus – kus on piir lõbusa nalja ja otsese kiusamise vahel?

Vaatleme kiusamist puudutava küsimuse tulemust ka väeosade kaupa. Joonis 20. Selgub, et kõige sagedamini näevad ajateenijate kiusamist Staabi- ja sidepataljoni, Suurtükiväe- ning Logistikapataljoni esindajad. Kõige vähem märgiti kiusamist aga 1. jalaväebrigadi tagalapataljonis ja Vahipataljonis.

Samuti selgub jooniselt, et hinnang kiusamise teemaatikale sõltub vastaja rahvusest: eestlaste seas märkis kiusamise esinemist 49%, kuid venelastest 74%.

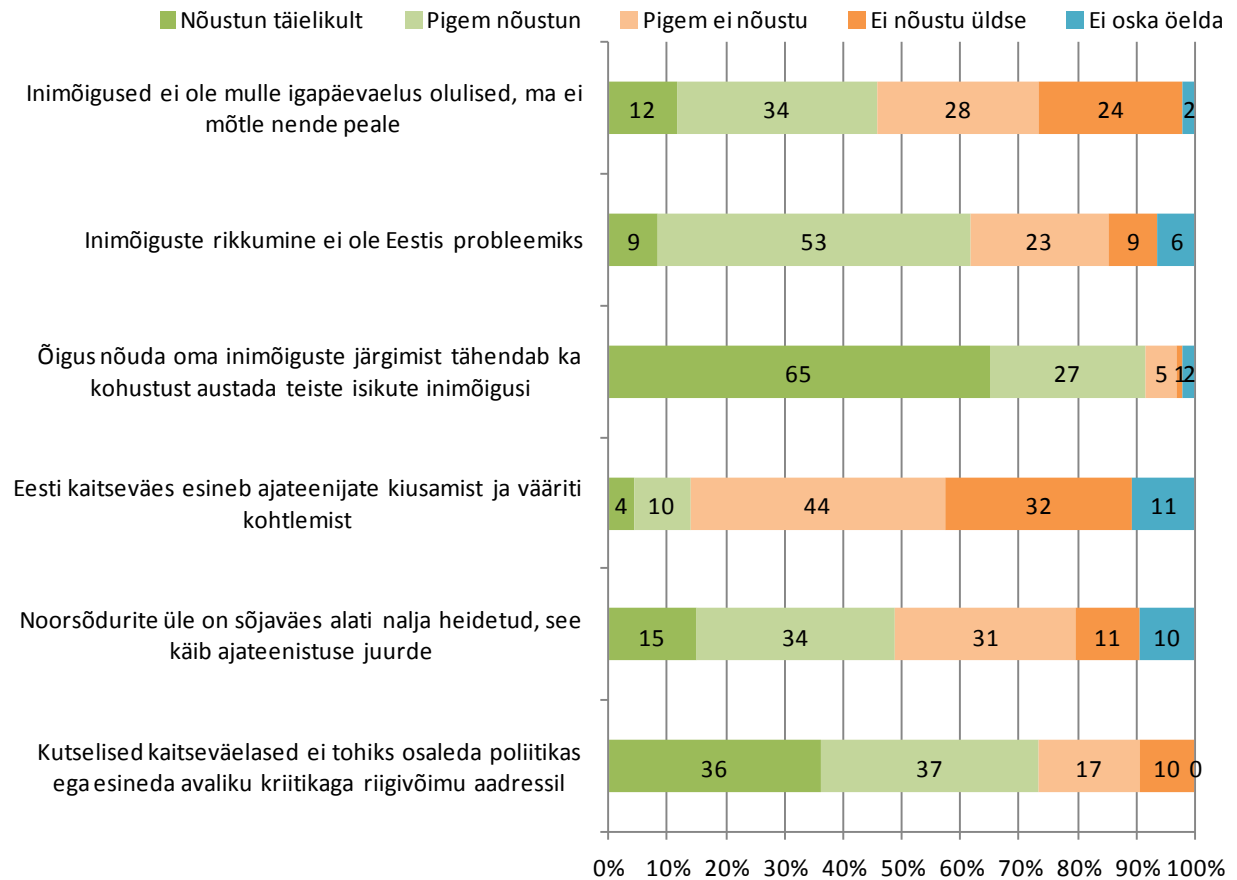

Joonis 18. Mil määral te nõustute järgmiste väidetega? Ajateenijad n=305

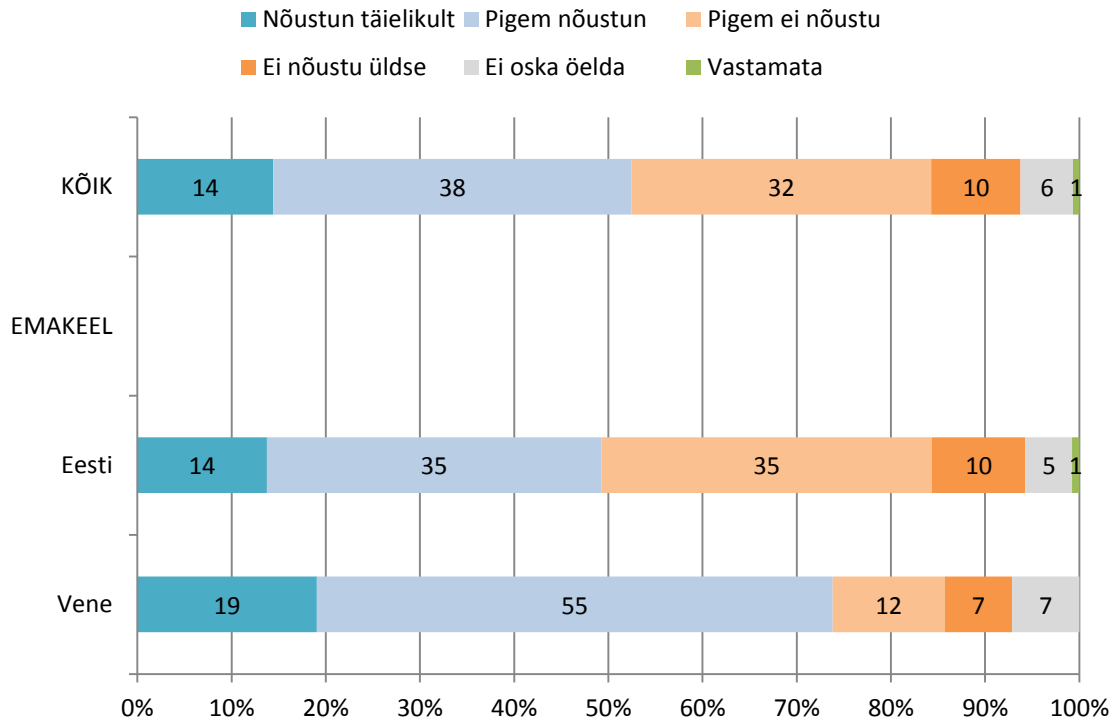

Joonis 19. Mil määral te nõustute järgimiste väidetega? Kutselised kaitsevälased, n=94

Joonis 20. Nõustumine väitega: Eesti Kaitseväes esineb ajateenijate kiusamist ja väärsti kohtlemist. Tulemus emakeele ja väeosa lõikes. Ajateenijad, n=305

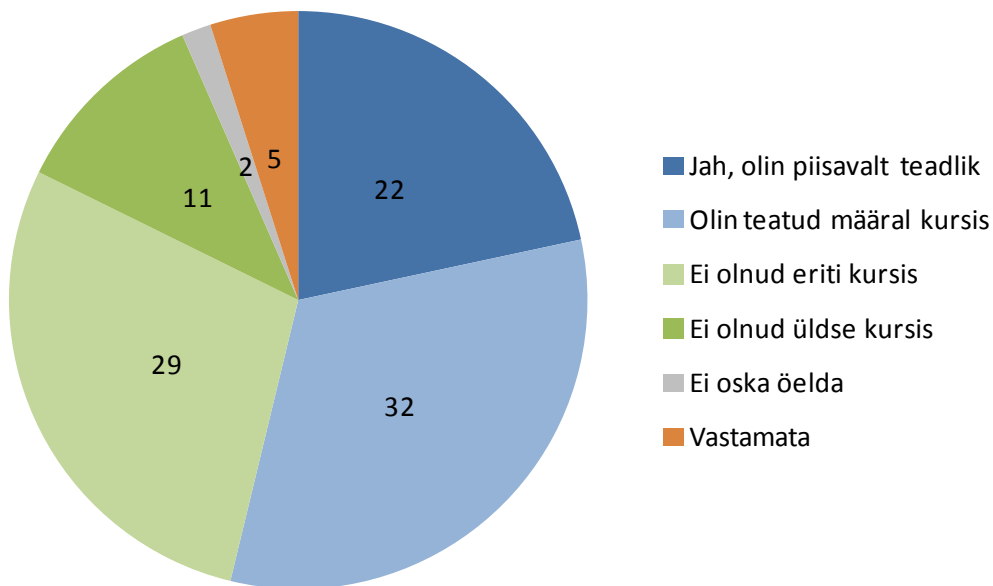
7. Teadlikkus oma õigustest noorsõduriperioodil

Küsimus: Mõeldes tagasi oma noorsõduriperioodile – kas Te olite teadlik, millised õigused Teile kehtivad ning kust saada informatsiooni oma õiguste kohta?

54% vastanutest oli teadlik oma õigustest, kuid 40% ei olnud eriti või üldse kursis. Kust saada infot oma õigustest? 51% oli kursis, kuid 33% ei olnud. Suur osa (13%) on jätnud küsimusele vastamata. Seega võib öelda, et ajateenijate teadlikkus oma õigustest ajateenistuses viibides ei ole väga kõrgel tasemel.

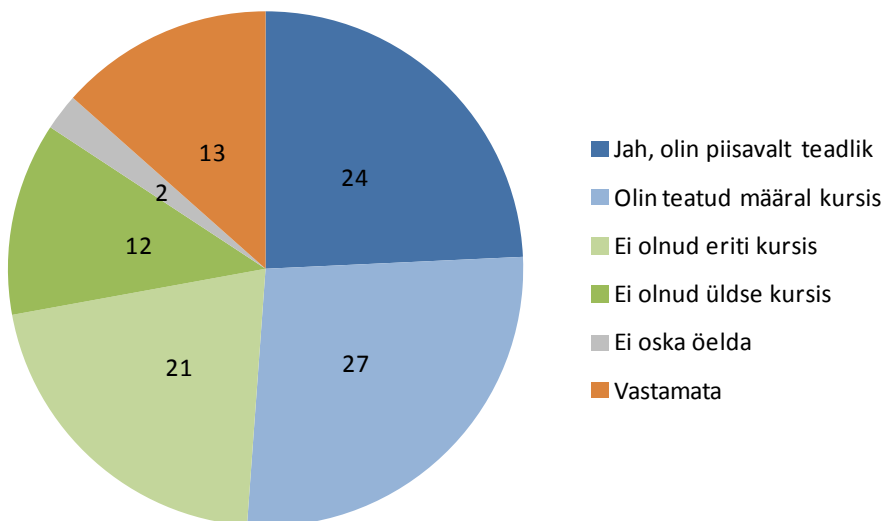
Kõrgharidusega vastajad olid oma õigustega paremini kursis: 69%, sh 39% oli piisavalt kursis, ning 73% teadis, kust vajadusel infot leida. Vene noormehed seevastu olid oma õigustest vähem teadlikud: 47% oli kursis ja 35% ei olnud, sealjuures 12% jättis vastamata ning 5% ei osanud öelda. Vene rahvusest ajateenijatest 40% ei teadnud, kust saada infot oma õigustest.

Joonis 21. Teadlikkus noorsõduri perioodil oma õigustest. Ajateenijad, n =305

Joonis 22. Teadlikkus, kust saada infot oma õigustest. Ajateenijad, n =305

8. Suhtumine naiste ajateenistusse

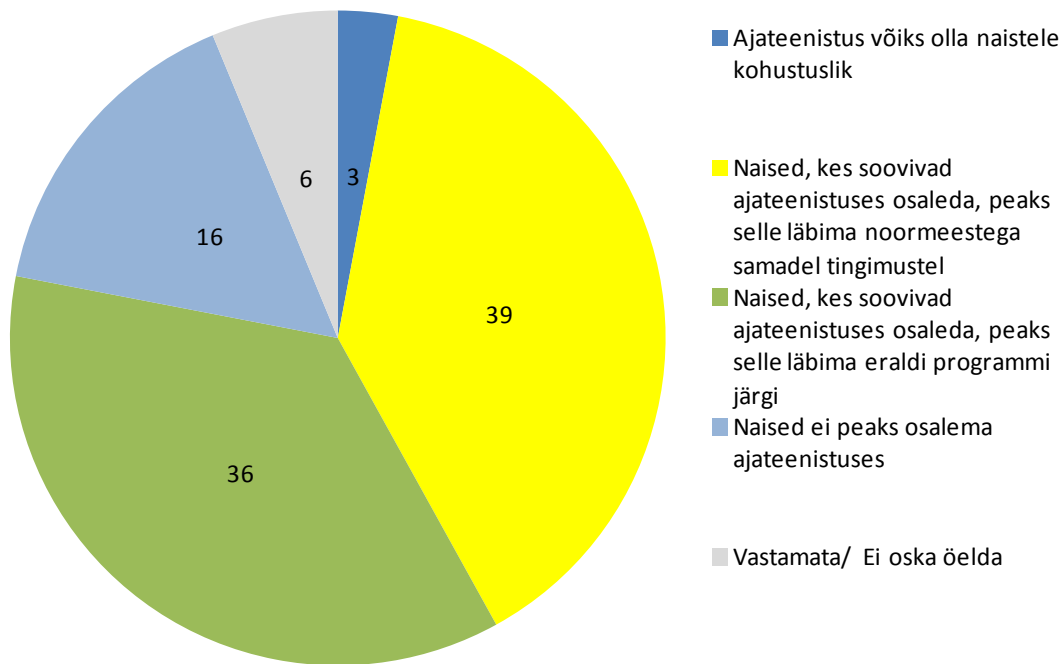
Küsimus: Milline on Teie suhtumine naiste ajateenistusse?

Suhtumine naiste ajateenistusse on ajateenijate seas üldiselt soosiv – vastu on sellele vaid 16% vastanutest. Joonis 22. Selles osas, kas naised peaksid läbima ajateenistuse samadel tingimustel või eraldi programmi järgi, lähevad vastajate arvamused lahku: 39% leiab, et see võiks toimuda samadel tingimustel ning 36%, et eri programmi järgi. 3% vastanutest arvab koguni, et ajateenistus võiks olla ka naistele kohustuslik.

Kuperjanovi pataljonis, kus naisajateenijatega on kõige rohkem kokkupuuteid, arvatakse muude väeosadega võrreldes sagedamini, et naistele peaks kehtima samad tingimused kui meestele (55%).

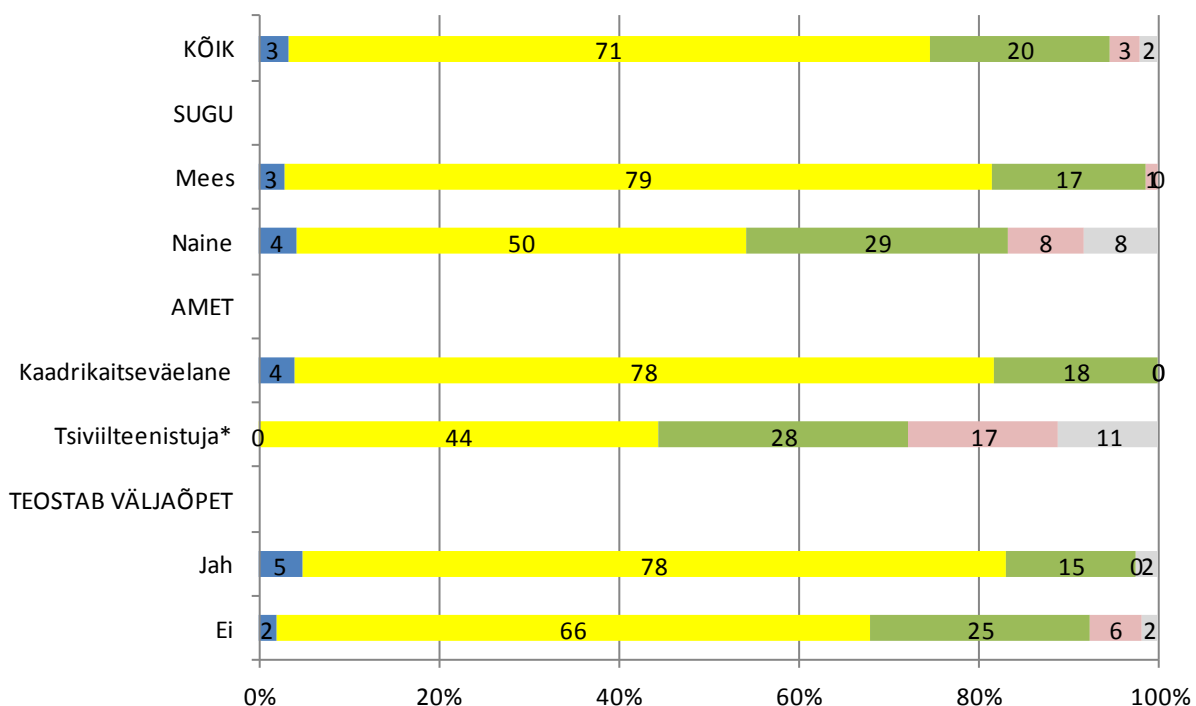
Joonis 23. Milline on suhtumine naiste ajateenistusse? Ajateenijad, n=305

Joonis 24. Milline on suhtumine naiste ajateenistusse? Kutselised kaitsevälased, n=94

- Ajateenistus võiks olla naistele kohustuslik
- Naised, kes soovivad ajateenistuses osaleda, peaks selle läbima noormeestega samadel tingimustel
- Naised, kes soovivad ajateenistuses osaleda, peaks selle läbima eraldi programmi järgi
- Naised ei peaks osalema ajateenistuses
- Vastamata/ Ei oska öelda

Võimalikud probleemid seoses naiste ajateenistusega

Küsimus: Mõned arvavad, et naistele vabatahtliku ajateenistuse võimaldamine võib tuua kaasa probleeme kaitseväes. Mil määral Teie nõustute alljärgnevate väidetega?

Ajateenijatest vastajad ei arva eriti, et kaitseväes puuduksid teadmised ja oskused naisajateenijate väljaõpetamiseks (arvab 27%) ega seda, et naiste osalemine halvendab

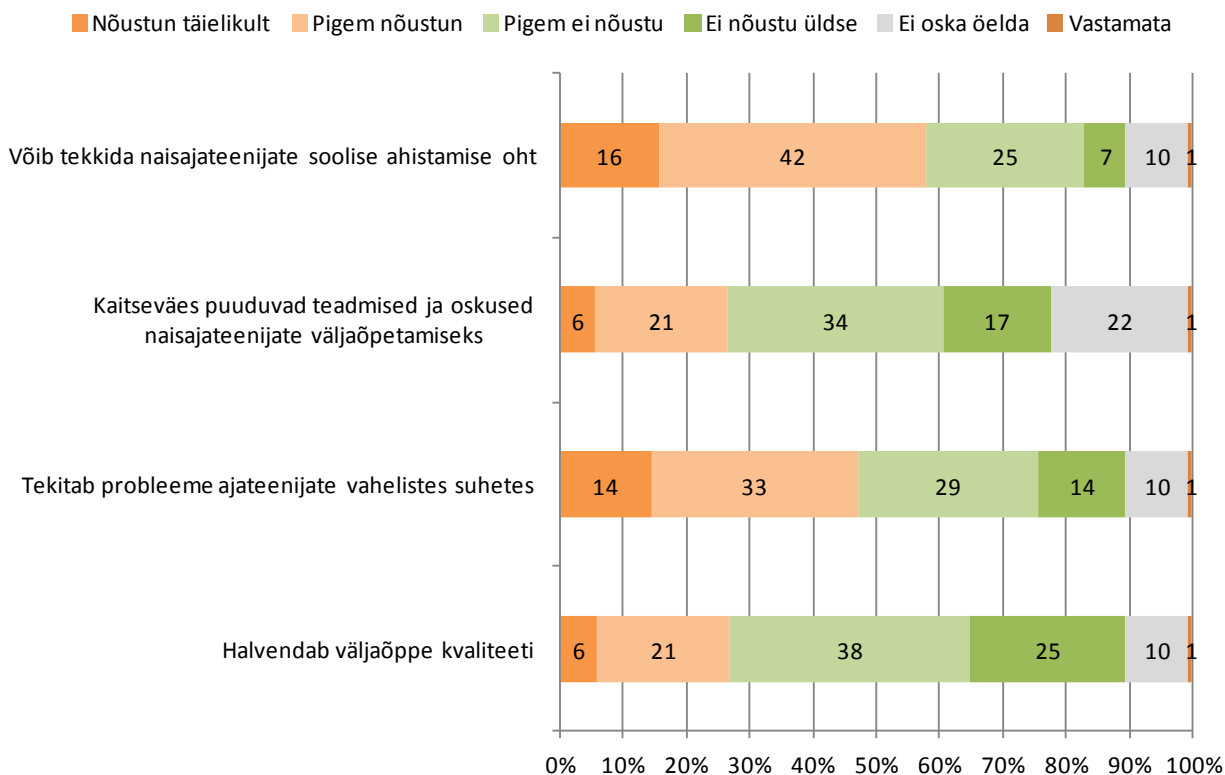

väljaõppe kvaliteeti (27%). Sagedamini arvatakse, et võib tekkida naiste soolise ahistamise oht (58%) ning võib tekkida probleeme ajateenijate omavahelistes suhetes (47%). Viimase küsimuse puhul on arvamused siiski vastandlikud: 43% omavaheliste suhete halvenemist ei karda.

Kokkuvõttes ei ole ajateenijate seas suurt vastuseisu naiste ajateenistuses osalemisele, kuid mõningaid riske selles siiski nähakse.

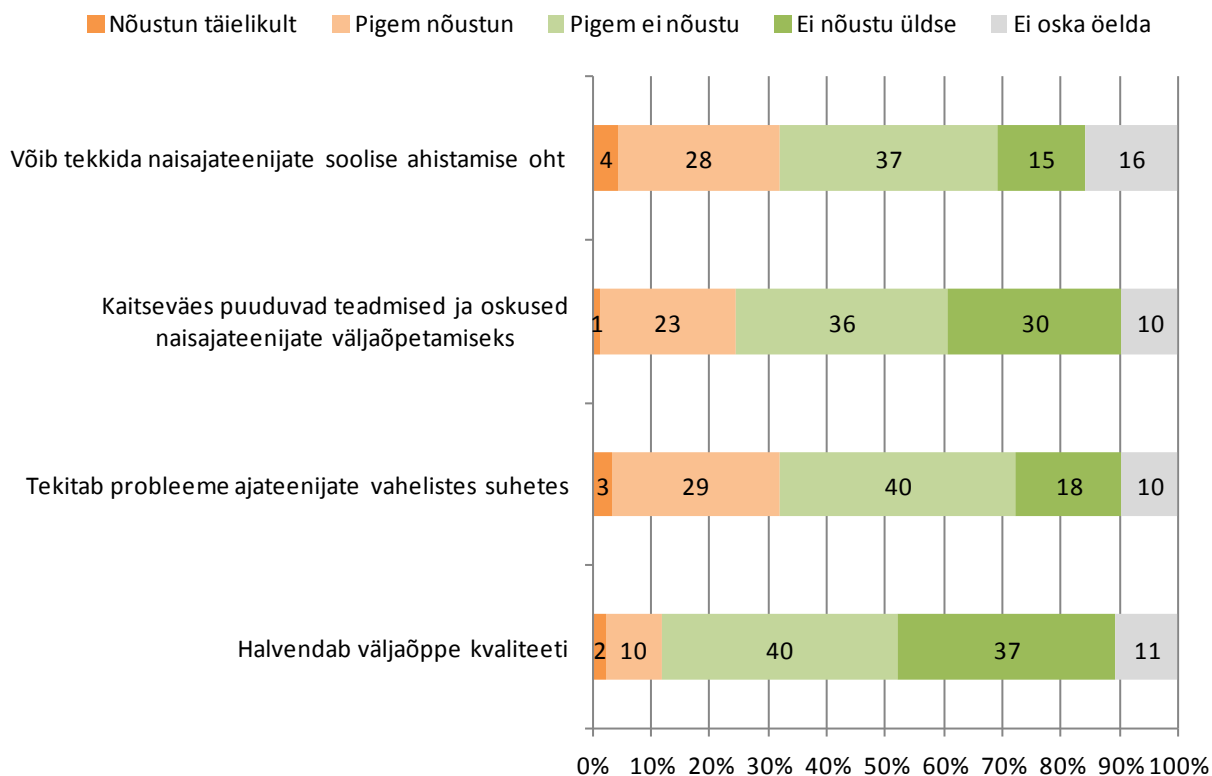
Kutseliste kaitseväelaste suhtumine naiste ajateenistusse on sagedamini pooldav, võrreldes ajateenijatega. Vähem näevad nad ette soolise ahistamise ohtu (32%), ajateenijate omavaheliste suhete halvenemist (32%) ega kahtle ka oskusteabes naiste väljaõpetamiseks. Vaid 12% sellest vastajagrupid kardab väljaõppe kvaliteedi langust.

Joonis 25. Hinnangud naiste ajateenistusega seonduvale. Nõustumine väidetega. Ajateenijad, n=305

Joonis 26. Hinnangud naiste ajateenistusega seonduvale. Nõustumine väidetega. Kutselised kaitseväelased, n=94

9. Rahulolu ajateenistusega ja töötamisega kaitseväes

9.1. Üldine rahulolu

Küsimus: Mil määral olete rahul oma ajateenistusega? Mil määral olete rahul oma töötamise/teenistusega kaitseväes?

Vaatleme esmalt ajateenijate tulemusi. 57% vastanutest on oma ajateenistusega üldiselt rahul või väga rahul. 41% ei ole sellega rahul, sh 17% üldse mitte ning 2% jättis vastamata.

Rohkem rahul on oma ajateenistusega nooremad vastajad: vanuserühmas 19-20-aastased on rahulolu 64%, vanimas rühmas on see näitaja 52%. Rahvuse lõikes tulemus selle küsimuse puhul oluliselt ei erine.

Kõige sagedamini on ajateenistusega rahule jäänud ajateenijad Viru jalaväepataljonis, keskmisest kõrgem on rahulolu ka 1. jalaväebrigaadi tagalapataljonis ning Mereväebaasis. Kõige enam rahulolematuid näeme aga Logistikapataljonis (48%), Õhutõrjepataljonis (47%) ning Staabi- ja sidepataljonis, kus rahulolematuid on 67%.

Kõrgema positsiooniga ajateenijad (noorem-allohvitser/jaoülem, rühmaülem või rühmaülema abi) on oma teenistusega enam rahul kui reakoosseis. Jaoülemate/rühmaülemate rahulolu näitaja on 70% ning rahulolematute osakaal 30%.

Aastal 2005 oli rahulolu oma ajateenistusega veidi kõrgem. Siis oli väga rahul 9%, üldiselt rahul 62%, pigem ei olnud rahul 19% ning üldse ei olnud rahul 4%. 6% ei osanud vastata. Seega on üldine rahulolu oma ajateenistusega võrreldes aastaga 2005 vähenenud.

Kõige enam sõltub rahulolu ajateenistusega siiski sellest, millega seal kokku puututakse ning kas esineb probleeme või kulgeb kõik ladusalt.

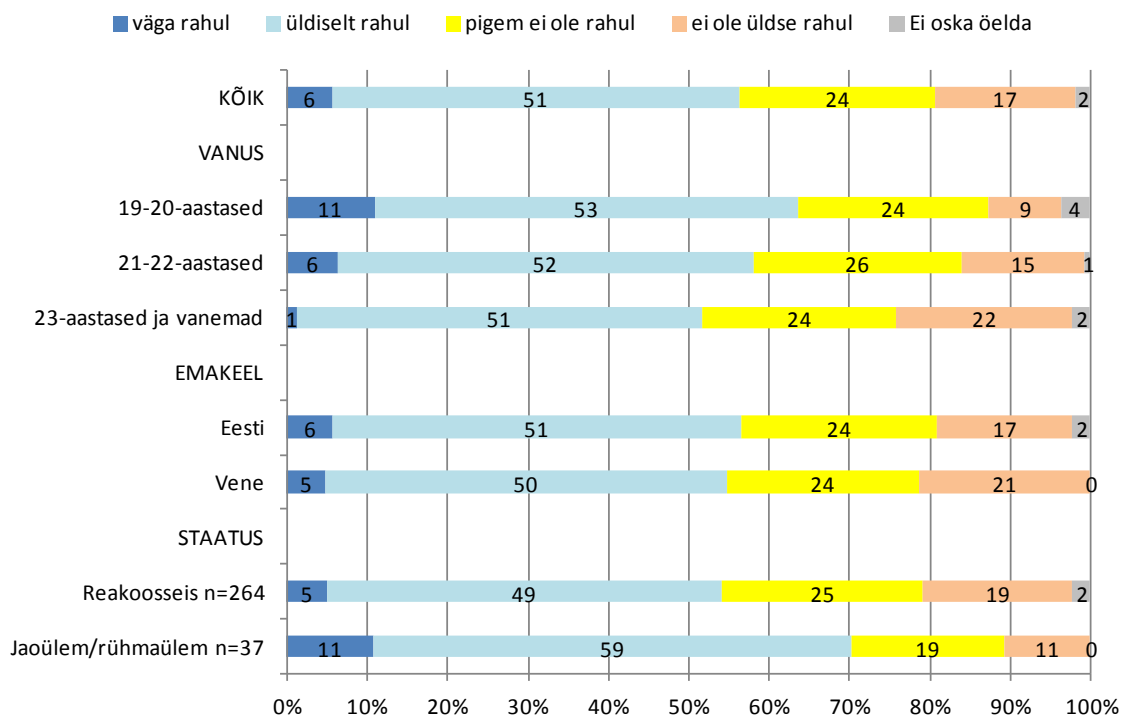
Nii on oma ajateenistusega rahulolematu 57% neist, kelle hinnangul ajateenijate erinevate füüsiliste võimetega teenistuse alguses ei arvestatud. Samuti on märksa vähem rahul need vastajad, kes on kohanud mõnitamist ajateenijate või allohvitseride poolt. Loomulikult pole rahul needki, kes kogesid isiklikult kiusamist, kas siis teiste ajateenijate poolt või allohvitseride poolt. Nii on vastajatest, kes koges kiusamist teiste ajateenijate poolt, rahulolematu ajateenistusega 52% ning neist, kes kogesid kiusamist jao- või rühmaülemate poolt, pole rahul oma ajateenistusega 64%.

Kõige sagedamini pole oma ajateenistusega rahul ajateenijad, kel esines sageli probleeme oma nõrga füüsilise võimekuse pärast (84%) ning need, kel esines sageli probleeme oma tervise tõttu (69%).

Kutseliste kaitseväelaste üldine rahulolu oma tööga on oodatult märksa kõrgem kui on ajateenijate rahulolu ajateenistusega: tööga rahulolu on 94% ning rahulolematuid vaid 5%. Joonis 28.

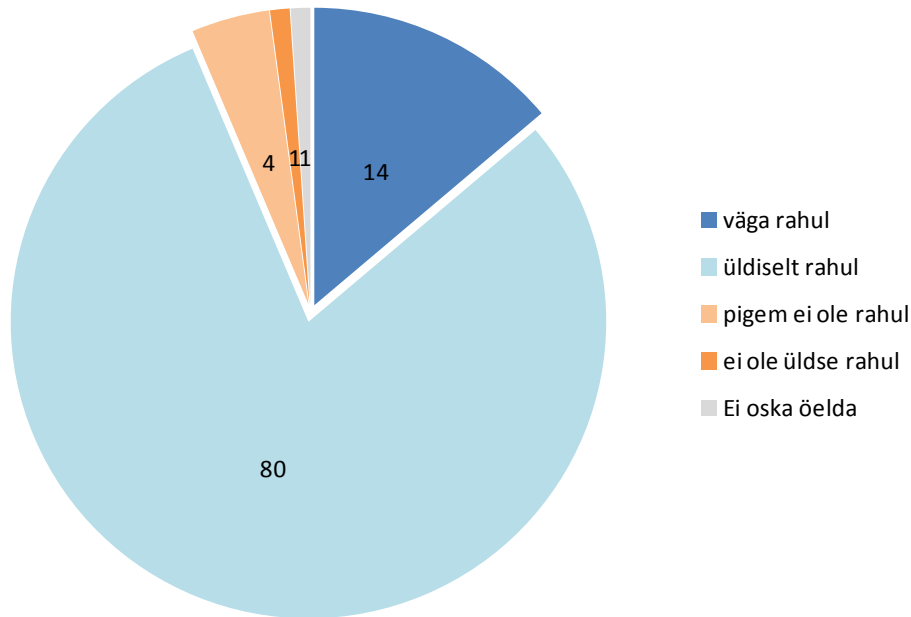

Joonis 27. Rahulolu oma ajateenistusega. Ajateenijad, n=305

Joonis 28. Rahulolu oma teenistusega/töoga kaitseväes. Kutselised kaitsevälased, n=94

9.2. Rahulolu erinevate ajateenistuse/töötamise külgedega

Küsimus: Mis alljärgnevast iseloomustab Teie jaoks ajateenistust Eesti Kaitseväes? Mil määral olete rahul oma praeguse teenistuse/töö juures...

Kõige kõrgemalt hindasid ajateenijad toodud tegurite puhul oma suhteid teenistuskaaslastega: 80% vastanutest hindas neid heaks. Üle poole vastanutest näeb kaitseväe puhul ka ametialaseid karjäärivõimalusi, häid võimalusi omandada uusi teadmisi ning eluks vajalikke oskusi.

Ligi pooled näevad ajateenistuses head võimalust end füüsiliselt arendada ning nõustuvad, et kaitseväes valitsevad ajateenijate ja ülemate vahel head suhted.

Eelnevast vähem näeme positiivseid hinnanguid elamistingimuste ja väljaõppe taseme puhul (vastavalt 43% ja 35%). Seejuures on toodud teguritega rahulolematu ligi kolmandik ajateenijatest. Võimalus sisukalt vaba aega veeta kaitseväge eriti ei iseloomusta: vaid 17% andis siin positiivse hinnangu.

Lisaks oli ajateenijatel võimalus siin lisada omapoolseid kommentaare kaitseväe iseloomustamiseks:

Hea ülem ja juht võib muuta teenistuse parimaks ajaks, halb juht aga tekitab vastupidise efekti

Huvitav kogemus

Inimese, kui olendi tundmaõppimine

Läbimõtlemata tegutsemine, alluvate sõnaõiguse jätmine

Mitmekesine erialade valik

Praktiliselt puudub vaba aeg enda isiklike vajaduste ja huvide jaoks

SBK on täiesti läbimõtlemata ajaraiskamine!

Sportitingimused on head, söögi kõrval piisavalt juua - need väited ei iseloomusta ajateenistust

Vaba aeg halvasti planeeritud, iseseisev treenimine väga piiratud

Võib eesti keelt õppida

Võimalus külastada perekonda ähvardusteta linnaluba tühistada

Võimalus valida teenistuse pikkust (lühemaks)

Võimalus õppida juurde distsipliini ja vastupidavust

Väljaõppe vähene intensiivsus ja keskendumine mõttetutele

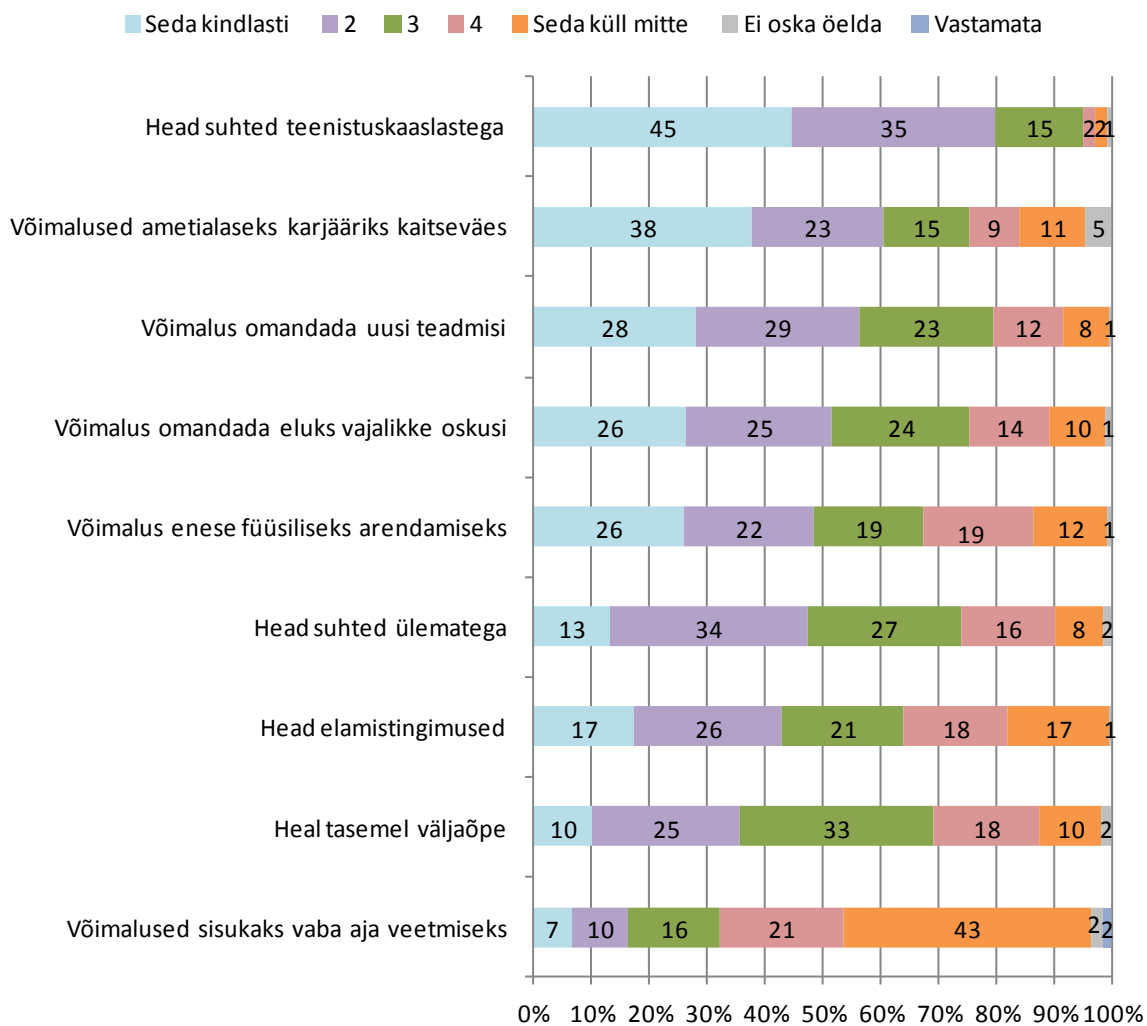
Võrreldes **aastaga 2005** on ajateenijate omavahelised suhted paranenud: siis märkis häid suhteid 66%, nüüd 80%. Samas hinnati tol ajal rohkem võimalust omandada uusi teadmisi (toona 72%, nüüd aga 47%) ning end füüsiliselt arendada (toona 69%, nüüd 47%). Kriitilisemaks on ajateenijad muutunud ka elamistingimuste suhtes, mida aastal 2005 nimetas heaks 60%, kuid nüüd 43%. Hinnang karjäärivõimalustele on aga paranenud: aastal 2005 nimetas seda 53%, nüüd 61%.

Kutseliste kaitseväelaste rahulolu kaitseväega hinnati erinevate tegurite abil, kus tuli märkida, kui võrd rahul ühe või teise teguriga ollakse. Joonis 30.

Kaitseväelaste rahulolu oma tööga on kõrgel tasemel, kusjuures kõige kõrgemalt hinnatakse häid suhteid kolleegidega, oma vahetat ülemat ning ka iseseisvaid tegutsemise/otsustamise võimalusi. Kõige enam vastandlike arvamus pälvis rotatsioonisüsteem, millega pole rahul 29%. Arenguruumi on lisaks ka hästi tehtud töö eest tunnustamise, koolitusvõimaluste ja palgataseme parandamise, kuid võrreldes muude eluvaldkondadega on siin tulemused ligikaudu keskmisel tasemel.

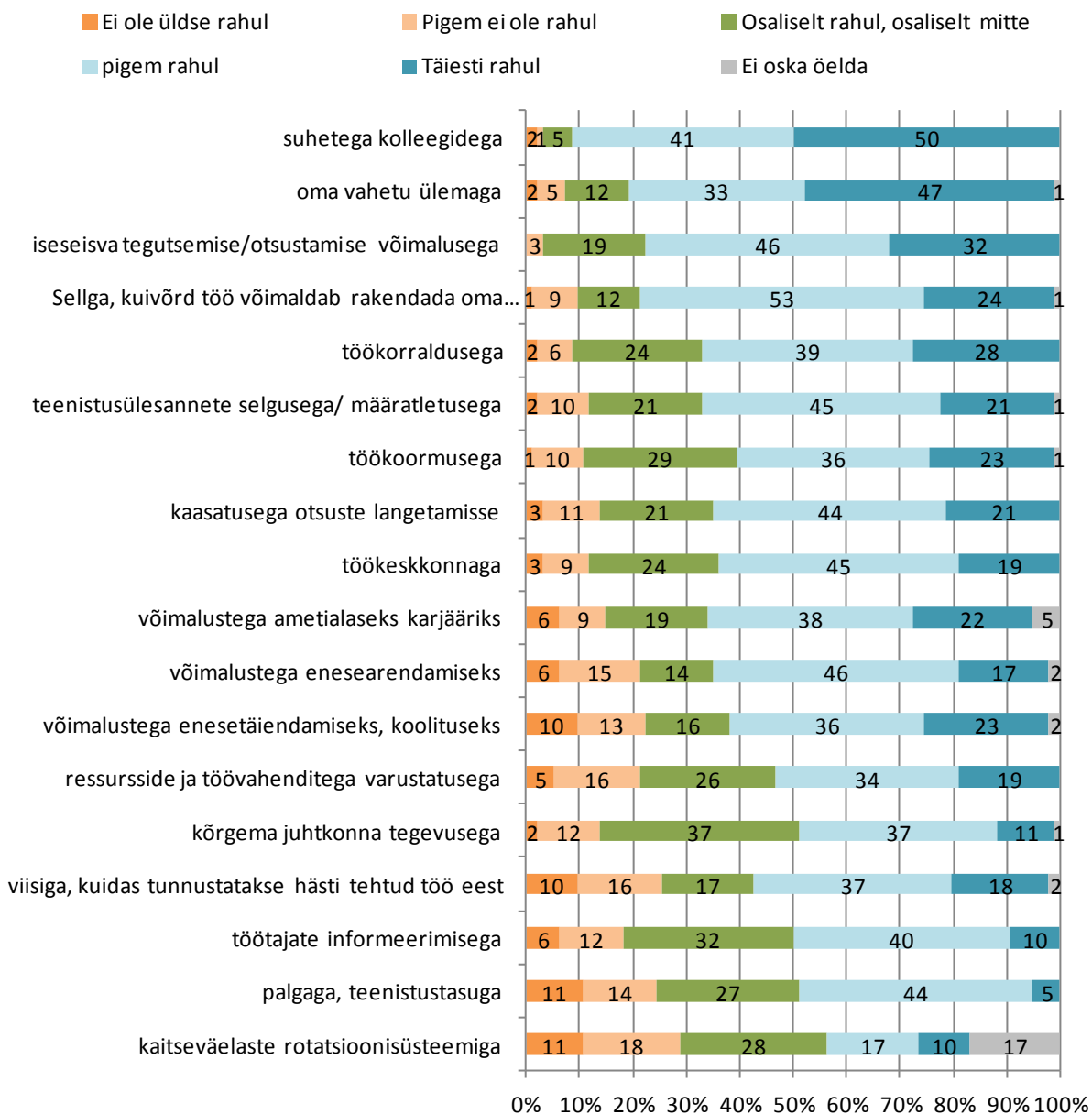

Joonis 29. Mis iseloomustab ajateenistust Eesti Kaitseväes? Ajateenijad n=305

Joonis 30. Mil määral olete rahul oma praeguse teenistuse/töö juures... Kutselised kaitseväelased, n=94

9.3. Füüsiliste võimetega arvestamine

Küsimus: Kas väljaõppe ja kehalise kasvatus tundide läbiviimine arvestas ajateenistuse alguses ajateenijate erineva füüsilise võimekusega? Kas väljaõppe ja kehalise kasvatus tundide läbiviimisel tuleb Teie arvates arvestada ajateenistuse alguses ajateenijate erineva füüsilise võimekusega?

54% ajateenijate hinnangul nende erineva füüsilise võimekusega ajateenistuse alguses arvestati, sh 10% arvates arvestati täielikult. Joonis 31. Pea pooled ajateenijatest siiski leiavad, et seda ei tehtud piisavalt, 17% arvates ei arvestatud seda aga üldse. Seega on hinnangud taas lahknevad.

Ka selle küsimuse puhul on positiivsema hinnangu andnud noorem ja negatiivsema vanim vanuserühm, kellest 57% leiab, et nende erineva füüsilise võimekusega ei arvestatud. Vene noormeestest on siin negatiivse hinnangu andnud 64%.

Kõige paremini arvestatakse ajateenijate erineva võimekusega Logistikapataljonis ja Vahipataljonis. Kõige madalama hinnangu andsid siinjuures Mereväebaasi ja Pioneeripataljoni vastajad.

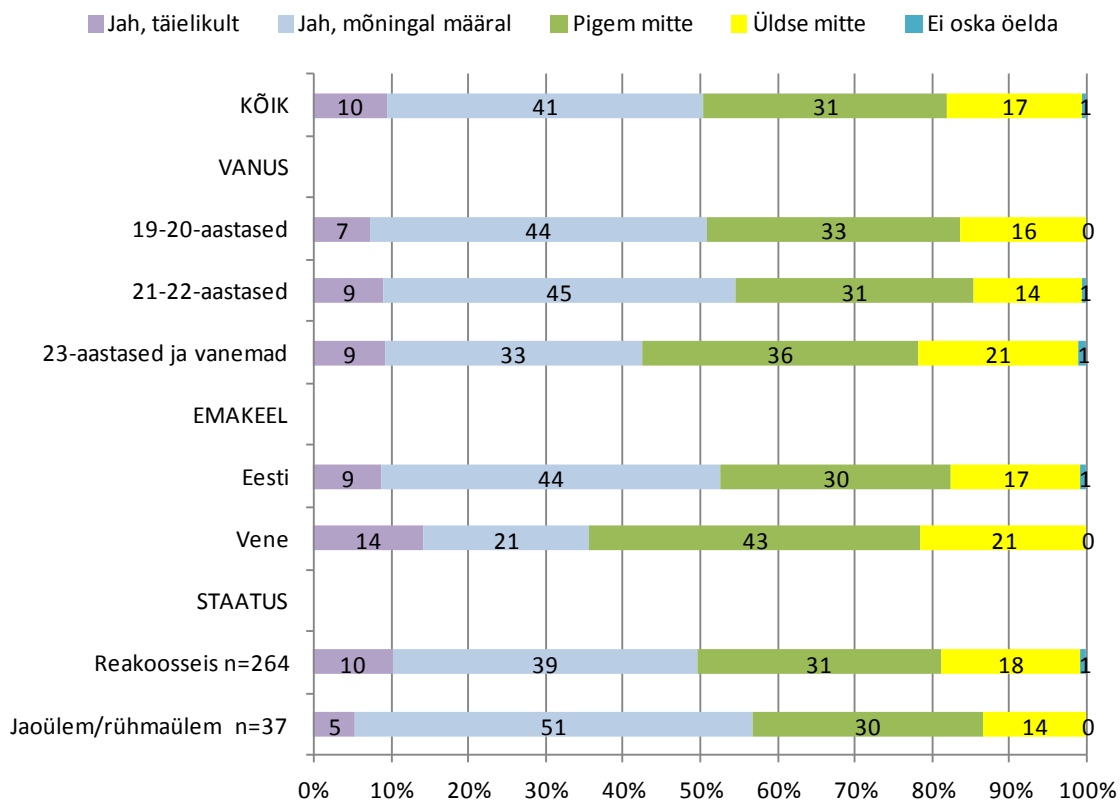
Kõrgema ja madalama positsiooniga ajateenijate arvamused siin palju ei erine, veidi siiski on kõrgema staatusega ajateenijate hinnangud positiivsemad.

Sama küsimus esitati ka **kaadrikaitseväelastele**, kellest 97% on seisukohal, et erineva võimekusega tuleb arvestada, sh 41% leiab, et sellega tuleb täiel määral arvestada.

Seega lahknevad siin ajateenijate hinnangud olukorrale sellest, kuidas kaadrikaitseväelaste hinnangul asjad peaksid korraldatud olema.

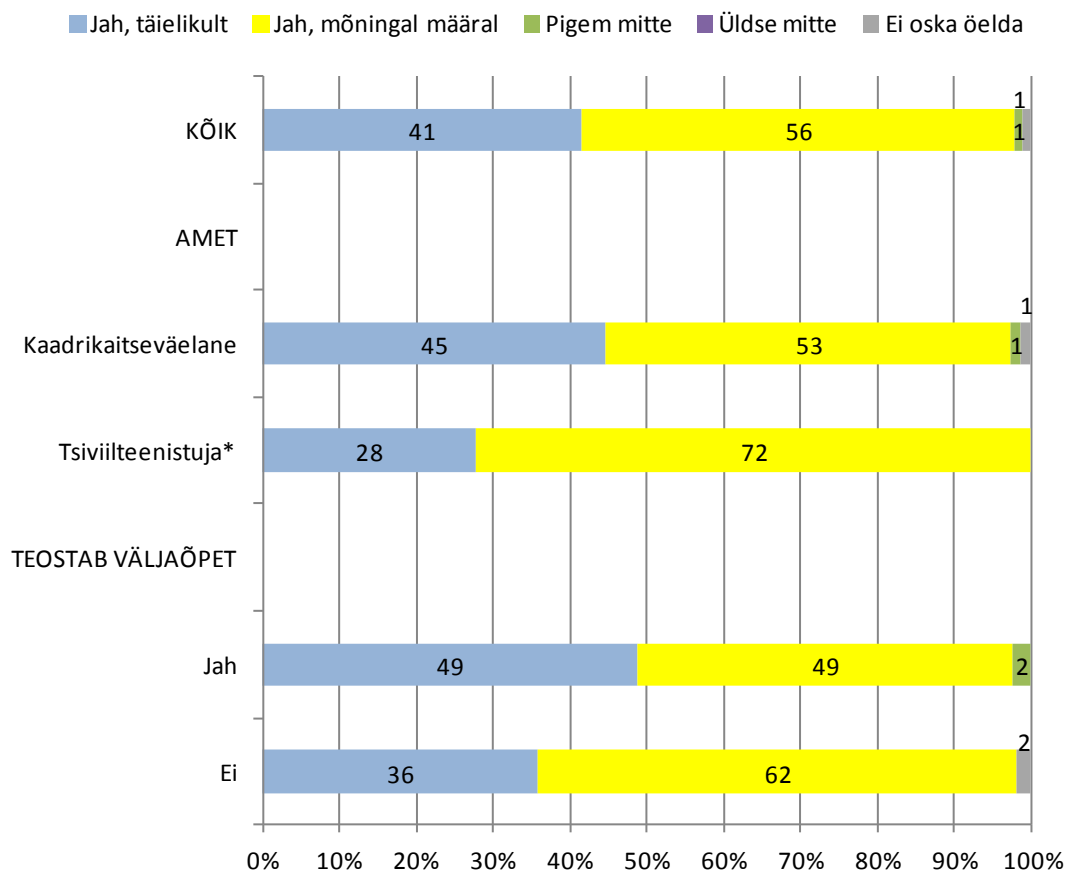

Joonis 31. Kas väljaõppe ja kehalise kasvatuse tundide läbiviimine arvestas ajateenistuse alguses ajateenijate erineva füüsilise võimekusega? Ajateenijad, n=305

Joonis 32. Kas väljaõppe ja kehalise kasvatus tunde läbiviimisel tuleb teie arvates arvestada ajateenistuse alguses ajateenijate erineva füüsilise võimekusega? Kutselised kaitseväelased, n=94

10. Tsiivilelu reeglite arvestamine

Küsimus: Alljärgnevalt esitame kaks seisukohta kaitseväes kehtivate reeglite kohta. Kumb neist on lähedasem Teie arusaamadele?

A: Kaitsevägi on üks osa ühiskonnast kus peavad kehtima samasugused reeglid ja põhiõigused nagu tsiivilelus.

B: Kaitseväe tõhusa toimimise huvides ei saa siin rakendada kõiki neid reegleid ja põhiõigusi, mis kehtivad tsiviilelus.

67% ajateenijatest on veendumusel, et kõiki tsiviilelu reegleid ja õigusi kaitseväes rakendada ei saa. 30% leiab, et kehtima peaksid samad reeglid mis tsiviilelus.

Jao- ja rühmaülematest arvab 86%, et teatud piirangud on kaitseväes vajalikud, samuti on selle arvamuse esindajate osakaal suurem eestlaste seas (69% vs. 50% venelastel).

Kõrgharidusega vastajate seisukoht erineb keskmisest tulemusest: neist 47% leiab, et kehtima peaksid samad reeglid ja õigused mis tsiviilelus.

Seega võib öelda, et mõningatest õigustest loobumisse ajateenistuse vältel suhtutakse üldiselt mõistvalt ning selle vajalikkusest saadakse aru.

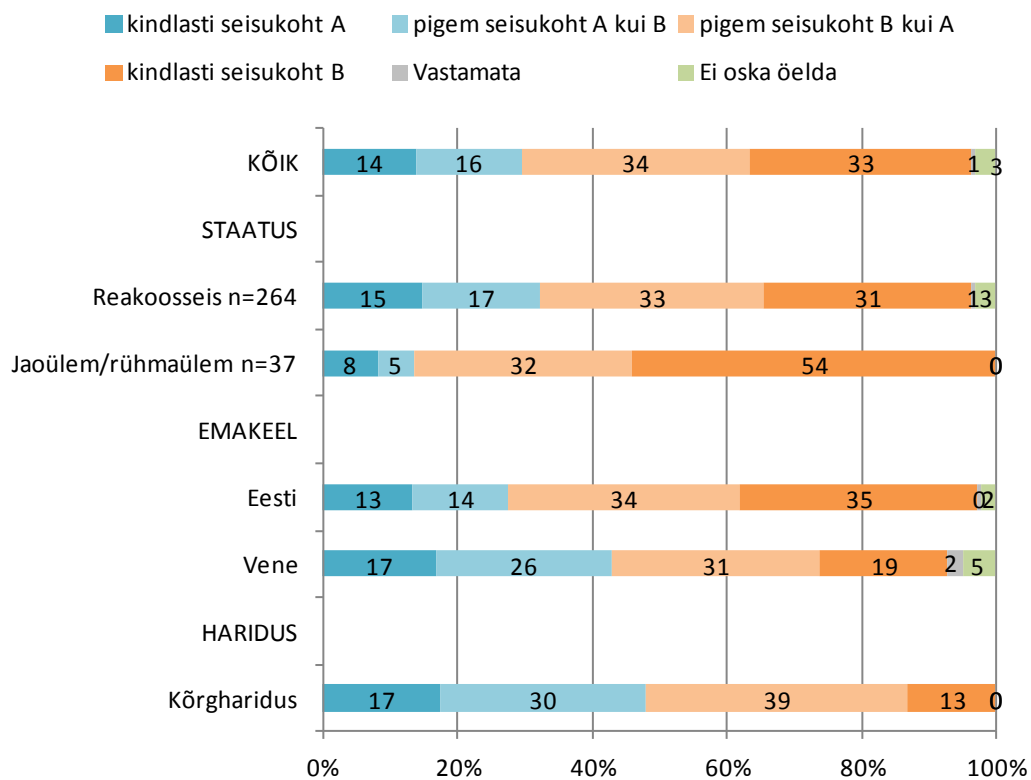
Kaheksa aasta jooksul on täies mahus tsiviilelu reeglite pooldajaid ajateenijate seas tulnud juurde: **aastal 2005** pooldas neid 22% ning tsiviilelu reeglite mittepooldajaid oli siis praegusest rohkem (76%).

Kutseliste kaitseväelaste seas on olukord ajateenijatega küllalt sarnane: tsiviilelu reeglite täies mahus järgimist pooldab 28% ning õiguste mõningast piiramist (variant B) 72%.

Aastal 2005 pooldas tsiviilreegleid täies mahus 17% ja nende mõningast piiramist kaitseväes 82% kaadrikaitseväelastest.

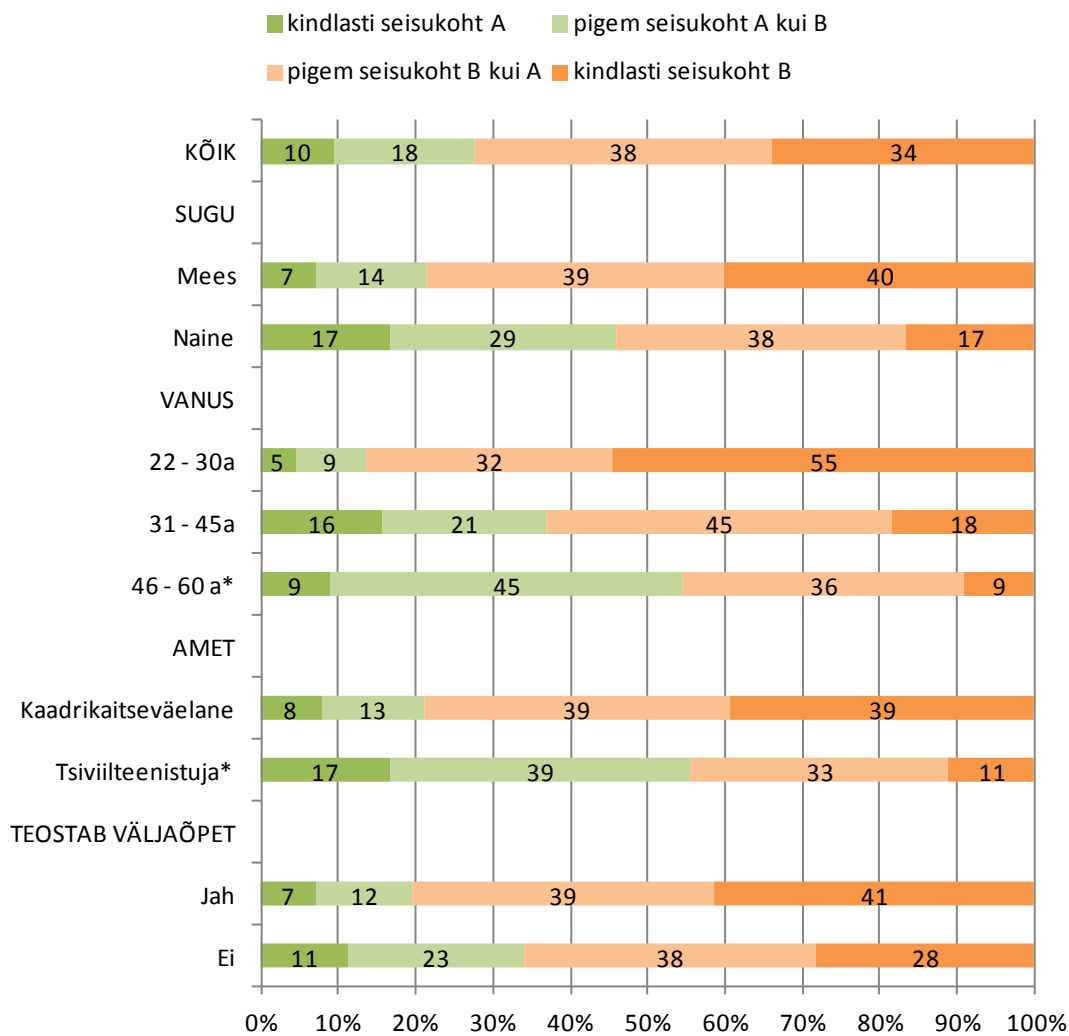

Joonis 33. Kumb seisukoht on lähedasem teie arvamusele? Ajateenijad, n=305

Joonis 34. Kumb seisukoht on lähedasem teie arvamusele? Kutselised kaitseväelased, n=94

11. Õigused, mis peavad olema tagatud

Küsimus: Millised õigused peavad Teie hinnangul olema tingimata tagatud kaitseväe ajateenijatele, milliseid õigusi võib teatud ulatuses piirata ja milliseid pole üldse tarvis?

Kõige olulisemaks õiguseks, mis peab olema kaitseväes tagatud, on ajateenijate hinnangul õigus puhata ja oma lähedasi külastada. Väga olulised on ka kirjavahetuse saladus ning võimalus saada vabalt infot ühiskonnaelus toimuvast. Toodud õigusi on vaid vähesed ajateenijad nõus mõnevõrra piirama.

Üldine on ka arvamus, et tagatud peab olema õigus jälgida oma religioosseid tavaid. Siiski on selle mõningase piiramisega nõus 27% ning 8% leiab, et seda pole üldse vaja. Küllalt suur arvamuste lahknevus valitseb selles osas, kas tagada õigus oma arvamust vabalt väljendada. Siin leiab 57%, et see tuleb tagada, kuid 43%, et seda võib ka piirata.

Väeosa puudutavate otsuste tegemisse soovib kindlasti kaasatud olla 42%, kuid 57% leiab, et see pole neile eriti oluline.

Võrreldes **aastaga 2005** on antud õiguste suhtes hinnangud pisut leevenenud: siis tähtsustati kõnealuseid õigusi suuremal määral. Kõige sarnasem arvamus valitses siis puhkuse/lähedaste külastamise suhtes: tol ajal leidis 90%, et see peab olema tagatud. Toodud õiguste vähesem tähtsustamine võib muidugi ka tähendada, et nende tagamisega on nüüd kaitseväes vähem probleeme: piirangud on leevenenud.

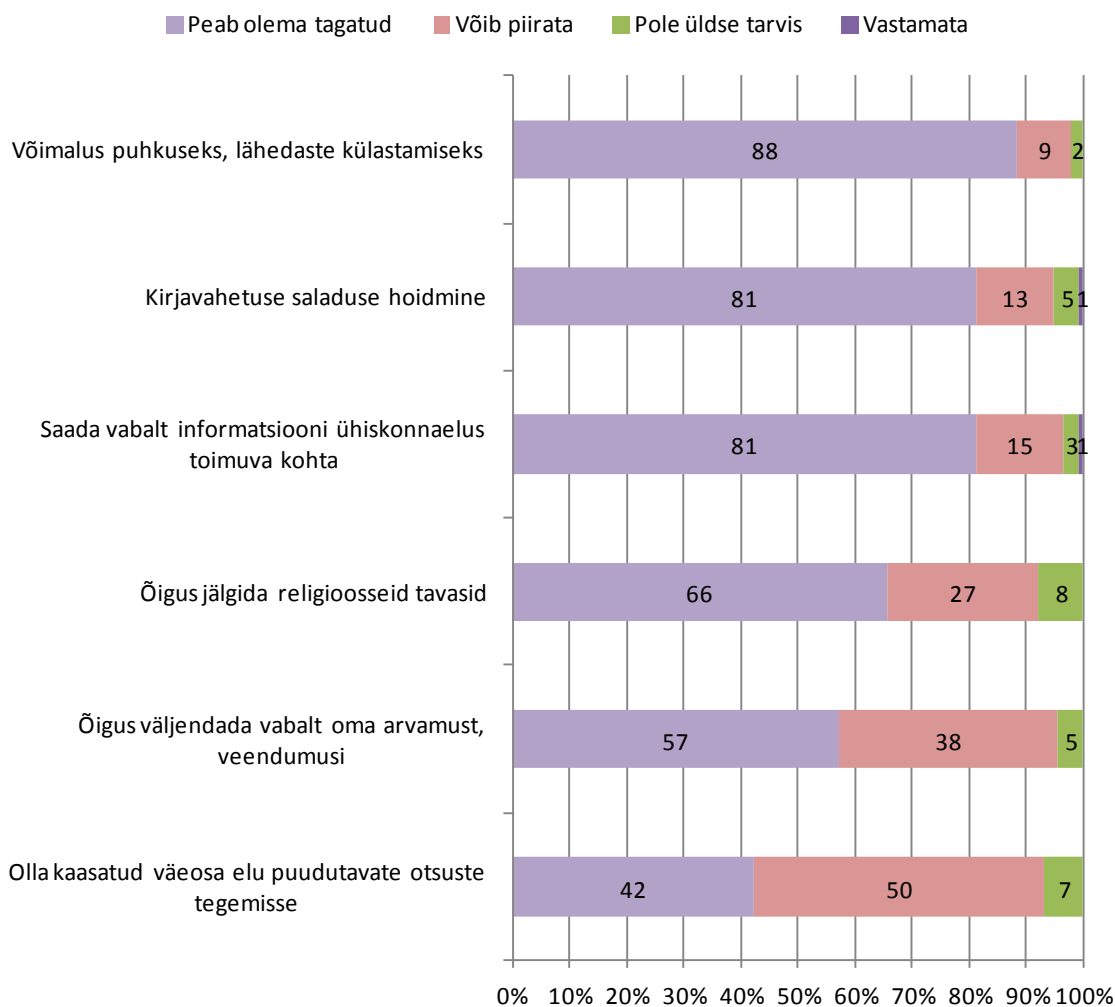
Siinkohal toome välja ajateenijate vastused antud küsimusele aastal 2005. Vaatleme vastuse:

„peab olema tagatud“ osakaale:

Õigus järgida religioosseid tavaid	74%
Saada vabalt infot ühiskonnaelus toimuva kohta	94%
Õigus vabalt väljendada oma arvamust, veendumusi	61%
Olla kaasatud väeosa elu puudutavate otsuste tegemisse	49%
Kirjavahetuse saladuse hoidmine	87%
Võimalus puhkuseks, lähedaste külastamiseks	90%

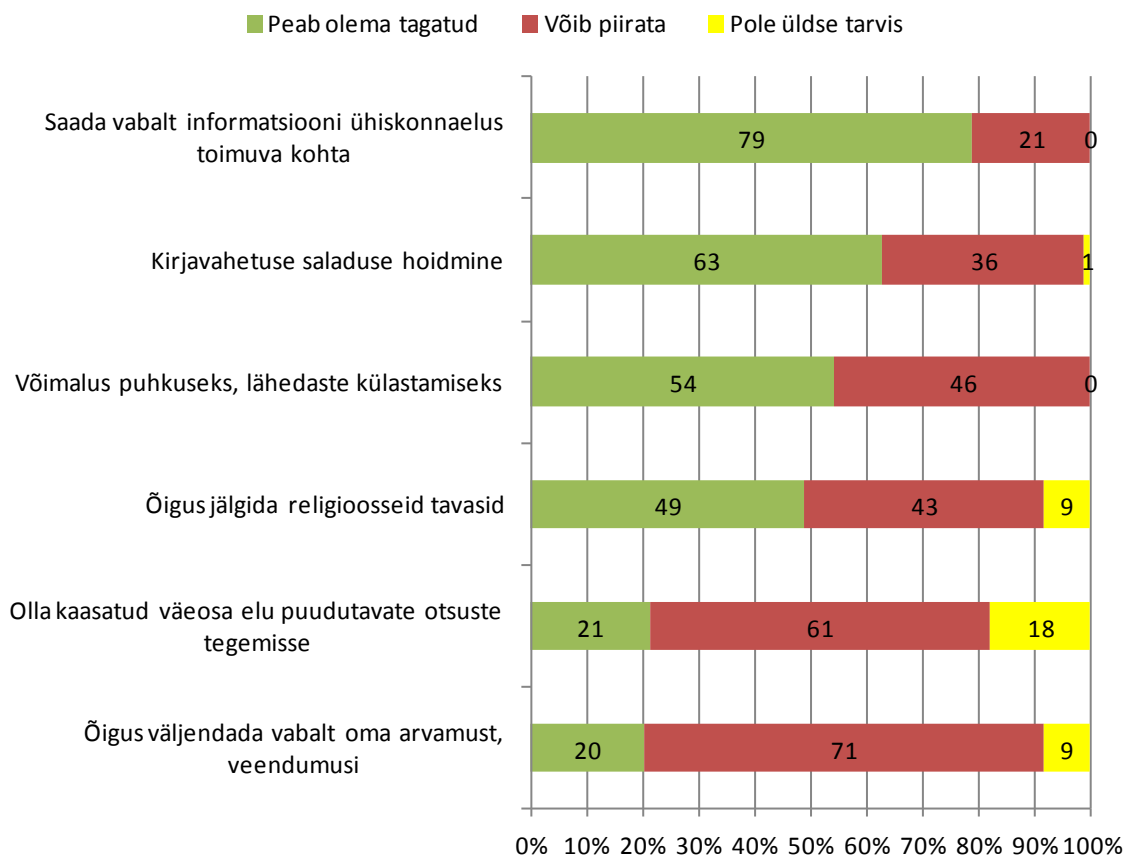
Joonis 35. Millised õigused peavad olema tagatud ajateenijatele? Ajateenijad, N=305

Toodud küsimuse puhul näeme **kutseliste kaitseväelaste** tulemustes suuresti erinevaid hoiakuid võrreldes ajateenijatega. Piiranguid pooldab siin märksa suurem protsent vastanutest. Eelkõige tuleb enamuse ohvitseride hinnangul hoida enda teada oma arvamusi ning leppida väeosa puudutavate otsuste tegemisega ülemuste poolt. Viimase puhul tegelikult ei soovigi ajateenijad suurt kaasärääkimise võimalust. See, mis ajateenijatele on kõige olulisem – saada puhkust – pole kutseliste kaitseväelaste hinnangul samavõrra oluline õigus ning seda võib ka vajadusel tublisti piirata.

Joonis 36. Millised õigused peavad olema tagatud ajateenijatele? Kutselised kaitseväelased, n=94

12. Kollektiivne karistamine

Puudutades üht ajateenistusele läbi aastate iseloomulikku teemat – kollektiivsed karistused ning füüsilised harjutused karistuseks –, küsiti ajateenijatelt nende suhtumist kolme tegevuse suhtes. Paluti vastata, kas antud teguviis on õigustatud või mitte.

62% ajateenijatest ei pea õigustatuks kollektiivset karistamist, kui kellegi eksimuse tõttu karistatakse kogu rühma. Oodatud tulemusena on ajateenijatest üle poole (57%) selle vastu, et neile antakse tegevust vaid selleks, et neid tegevuses hoida.

Pigem ollakse nõus täiendavate harjutuste sooritamiseга eksimuse eest: 88% on teatud juhtudel sellega nõus, kuid 11% ei pea õigustatuks.

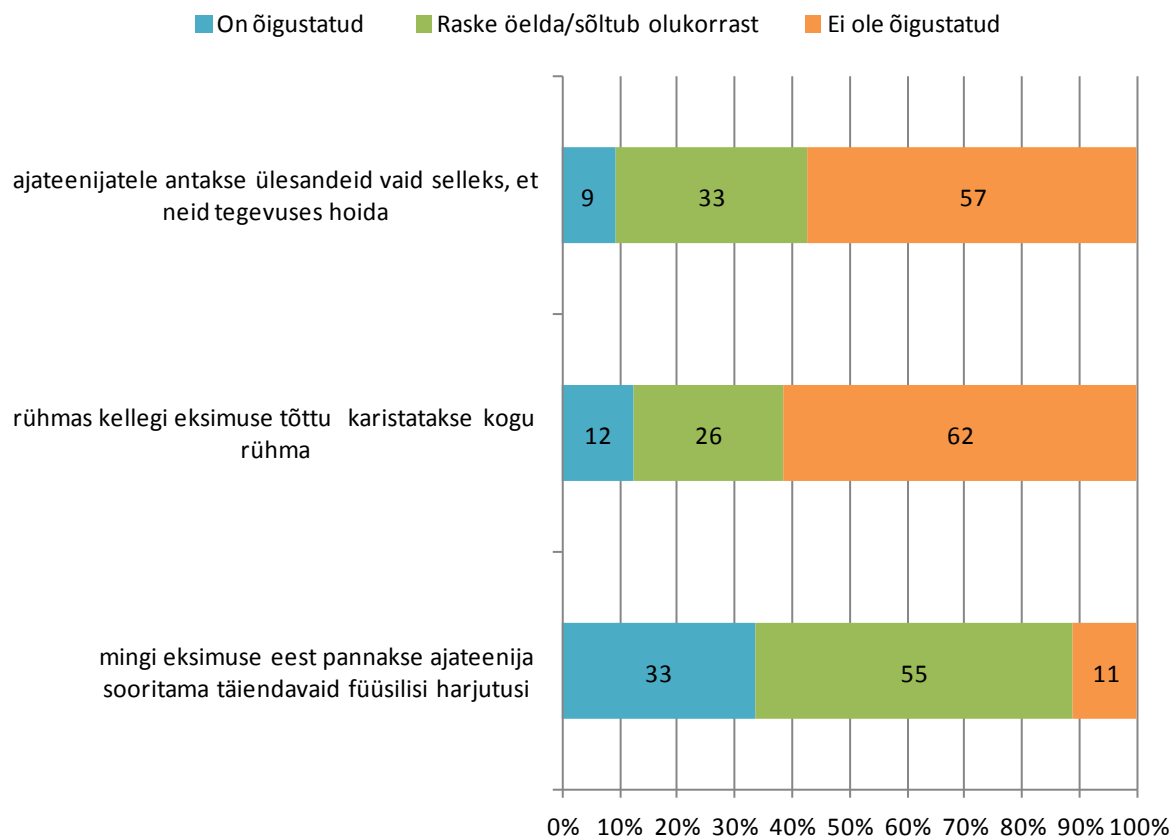
Jaoulemate/rühmaülemate vastused erinevad siin keskmisest tulemusest märgatavalt. Suhtumine kõigisse uuritud teguviisidesse on märksa positiivsem. Nii õigustab ülesannete sooritamist vaid tegevuses hoidmiseks 22%, mõningatel juhtudel veel 38% ning täiesti vastu on vaid 41% sellest grupist. Samuti õigustab neist 35% kollektiivset karistamist (32% mõningal juhul ning 32% on vastu). Täiendavaid füüsilisi harjutusi pooldab aga 51% ning 46% mõningatel juhtudel, vaid 3% on vastu.

Kutseliste kaitseväelaste küsimuses olid vastuste variandid pisut erinevad: variant „ei ole õigustatud“ oli jagatud kaheks. Tulemused on siiski võrreldavad ajateenijate omaga.

Tulemuses näeme, et kutselised kaitseväelased pooldavad sagedamini ülesannete andmist vaid tegevuses hoidmiseks (13%), kuid muude uuritud aspektide puhul on nad ajateenijatest isegi rangemal seisukohal, pooldades harvem kollektiivset karistamist ja täiendavaid füüsilisi harjutusi.

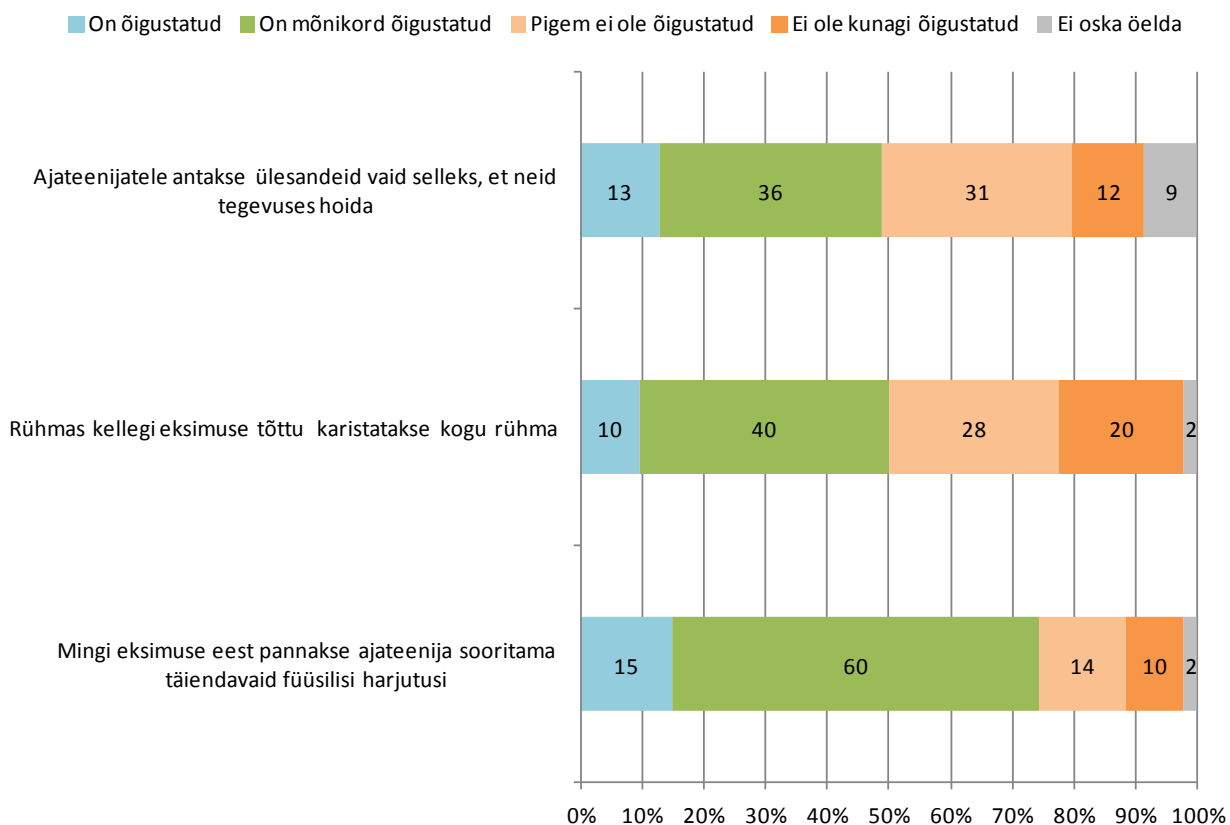

Joonis 37. Kas selline toimimine on õigustatud või mitte? Ajateenijad, n=305

Joonis 38. Kas selline toimimine on õigustatud või mitte? Kutselised kaitseväelased, n=94

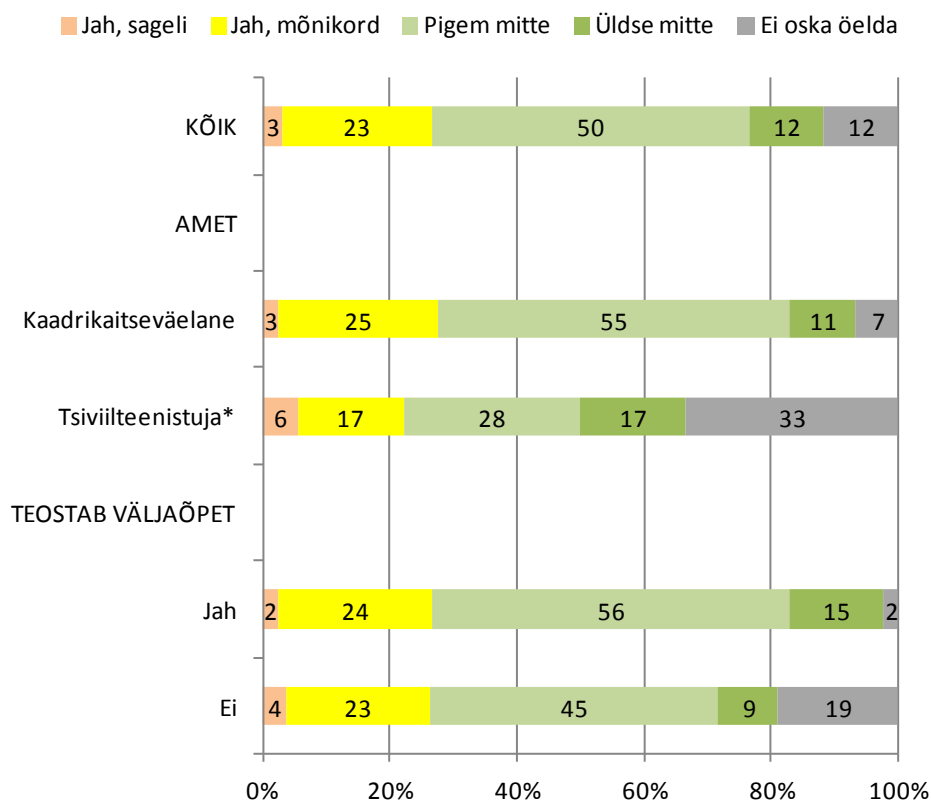
13. Kas teadmisi inimõigustest on piisavalt?

Küsimus kutselistele kaitseväelastele: Kas te olete mõnikord tundnud, et teil jääb teie töös puudu teadmistest ajateenijate inimõiguste kohta?

26% vastanutest on tundnud, et teadmistest jääb puudu, sh 3% on seda tundnud sageli. Suurem osa (62%) seda siiski tundnud ei ole ning 12% ei oska küsimusele vastata.

Joonis 39. Kas on tuntud, et jääb puudu teadmistest ajateenijate inimõiguste kohta. Kutselised kaitseväelased, n=94

14. 1. Kiusamise ja diskrimineerimise juhtumid

Selgitamaks täpsemalt kiusamise levikut kaitseväes, esitati ajateenijatele 6 sellekohast küsimust. Kui sageli olete te Eesti Kaitseväes kokku puutunud alljärgnevaga? Vastati skaalal „mitte kunagi“ kuni „väga sageli“.

Kolmandik vastajatest on sageli kohanud ajateenijate mõnitamist ja alandavat kohtlemist teiste ajateenijate poolt, kusjuures 11% hinnangul juhtub seda väga sageli. 35% hinnangul juhtub seda väga harva.

23% on kohanud ka ajateenijate mõnitamist ja alandamist allohvitseride poolt, neist 6% hinnangul juhtub seda väga sageli.

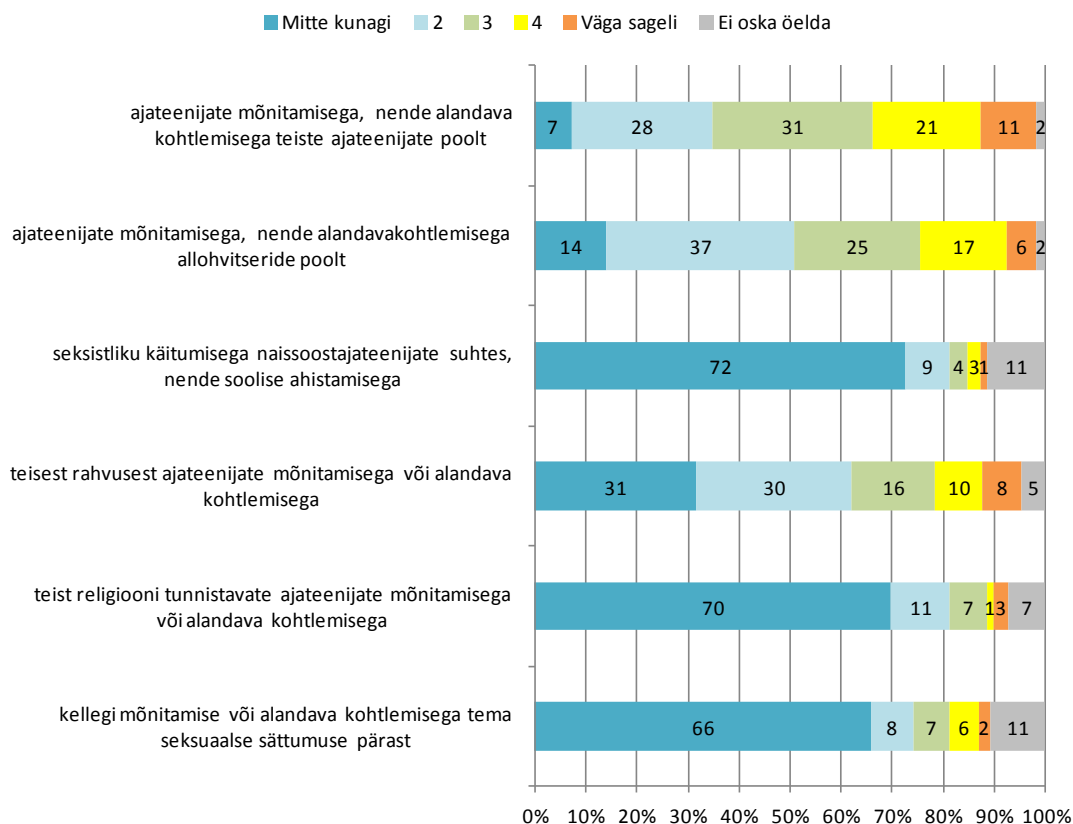
18% on näinud teisest rahvusest ajateenijate mõnitamist ning 8% on näinud mõnitamist erineva seksuaalse sättumuse tõttu. Väga vähene on naissoost ajateenijate suhtes seksistlik käitumine ja kellegi mõnitamine tema usuliste vaadete tõttu, kuid mõningaid juhtumeid on ka siin ette tulnud.

Aastal 2005 märgiti ajateenijate mõnitamist teiste ajateenijate poolt harvem: 24% hinnangul toimus seda sageli, seega on olukord pisut halvenenud.

Allohvitseride puhul on tulemus üsna samal tasemel, kuigi väike halvenemine on ka siin märgata (oli 19%, nüüd 23%). Suhtumine naisajateenijatesse on üldiselt samal tasemel varasemaga. Samuti olukord teisest rahvusest ajateenijate mõnitamisega: 2005 märkis seda 17%, nüüd 18%. Religiooni suhtes on asi paranenud: siis tuli halvustamist sel teemal ette 6%, nüüd vaid 4%. Seksuaalse sättumuse poole pealt on olukord sama: siis oli probleemiga kokku puutunud 7% ajateenijatest, nüüd 8%.

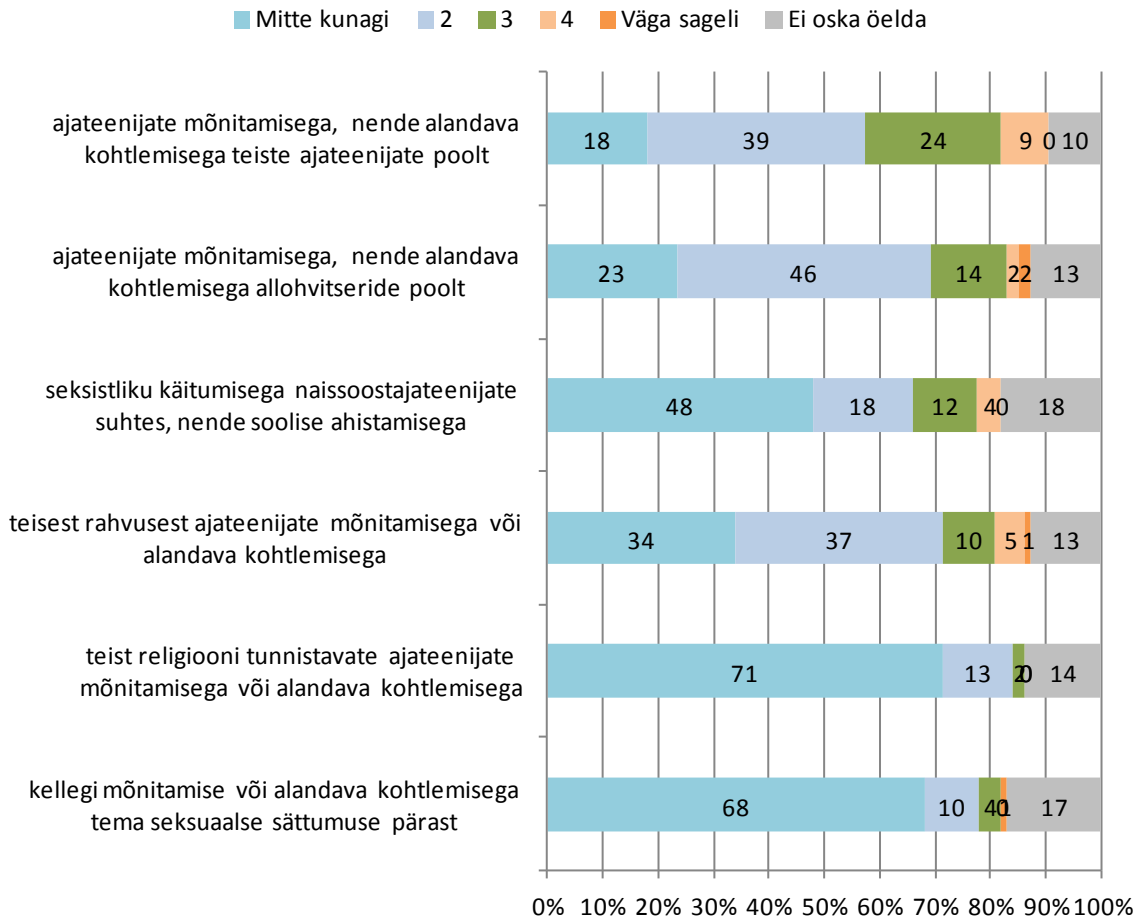
Kaadrikaitseväelased on kõigi uuritud rikkumistega märksa vähem kokku puutunud kui ajateenijad. Joonis 41.

Joonis 40. Kui sageli te olete Eesti kaitseväes kokku puutunud alljärgnevaga? Ajateenijad, n=305

Joonis 41. Kui sageli te olete Eesti kaitseväes kokku puutunud alljärgnevaga? Kutselised kaitsevälased n=94.

Küsimus: Kas Eesti Kaitseväes tuleb ette muid rikkumisi, mida eelnevalt pole nimetatud?

Ajateenijate vastused:

*Ei järgita päevaplaani, sageli toimub passimine ja hiljem toimub väljaõpe hoopis vabast ajast
Füüsilise koormusega kaasnevate vaevuste ignoreerimine - nt „suudad loll“, kuigi teada on, et põlved on läbi ja ikka sunnitakse*

*Kaitseväe määrustik 1)Ajateenija võib teha... 2) Samas ei või ka... võta nüüd kinni mis õige/vale
Oma arvamuse/seisukoha avaldamise eest saab karistada*

Kui midagi jääb laadima nt telefon, siis võetakse see kaasa ning tagasi küsides ei anta seda tagasi vaid mõne päeva pärast.

Unepuudus

Ei olda objektiivsed ning ei arvestata inimeste iseloomude erisustega

Ajateenijate sisemäärustiku rikkumisi

Ajateenijatelt linnalubade ära võtmine

Kutseliste kaitseväelaste vastused:

Ülematele on lubatud rohkem kui ajateenijatele. Näide transport, majutus tingimused. Kõrgemas auastmes inimestel on paremad elamustingimused ettenähtud, transport.

Kaadrikaitseväelaste töö ja puhkeaega ei arvestata õieti. Ületundide tasustamise eest püütakse igal võimalikul viisil hoiduda.

Minu arust ei tohi tegevväelane kritiseerida oma ülemaid ega Eesti Kaitseväge ajateenijate ees, mida kahjuks tuleb ette väga sageli

Naiskaitseväelasi ei kohelda avalikult seksistlikult, vaid lihtsalt ei anta neile väga hea meelega suurema vastutusega ametikohti. Ainult siis kui pole kedagi teist.

Ajateenijate juuksepikkus ei peaks olema inimõigus, vaid osa kaitsevälase korrektsest välimusest ja kasvatuses.

Seksistlikult saab käituda ka meeste suhtes naiskaitseväelaste poolt.

14.1. Isiklikud kokkupuuted kiusamisega

*Küsimus: Kas Teil isiklikult tuli ajateenistuse vältel kogeda kiusamist või diskrimineerivat käitumist oma **teenistuskaaslaste** poolt?*

Näeme, et 16% ajateenijatest on tulnud teenistuse jooksul taluda teenistuskaaslaste kiusamist. 84% seda kogema pole pidanud.

Tulemus on võrreldes aastaga 2005 paranenud: siis koges isiklikult kiusamist teenistuskaaslaste poolt 30% vastanutest.

Isiklikke kogemusi kiusamisega on keskmisest enam vene noormeestel ning Kuperjanovi, Viru ja Pioneeripataljoni ajateenijatel.

Küsimus: Milles see (kiusamine) väljendus?

Enamasti toodi välja mõnitamist, norimist, halvustamist või naljatamist (17) korral, kusjuures mõnikord lisati, et mõnitamine oli naljaga pooleks või „kerge mõnitamine“. Kiusamist rahvuse põhjal tõi välja 7 ajateenijat. Lisaks toimus kiusamine oma arvamuse avaldamise, erineva maailmavaate või ka lihtsalt omavahelise võimuvõitluse tõttu. Kiusamist tuli ühel juhul ette näiteks peale korrarikumisest teadaandmist. Seega võivad põhjused olla väga erinevad.

Toodud vastused muutmata sõnastuses olid järgnevad:

Hobide, käitumisviisi, hoiakute üle naljatamine, mõnitamine

Inimesi ei kohelda väärilt, auaste, riidetükk, võrdsust inimeste vahel puudub

Kerge mõnitamine

Kui ei nõustu enamusega, oled erak= suuline solvamine, eelarvamus kogu teenistuseks

Maailmavaadete erinevused ning ebapopulaarsed arvamused

Niisama lööpimise näol

Nime pärast, mul on natuke võõrapärane nimi.

Peeti halvaks seda, kui ma sain ülematelt kiita

Päris täpselt hetkel veel ei meenu, aga see oli naljaga pooleks

Rikuti korda, kandsin ette ja sain habemevahtu voodilinade vahele

Saapad haisesid ükskord liiga palju ja tehti alandavaid kommentaare.

Verbaalne tagakiusamine aga väga vähesel määral

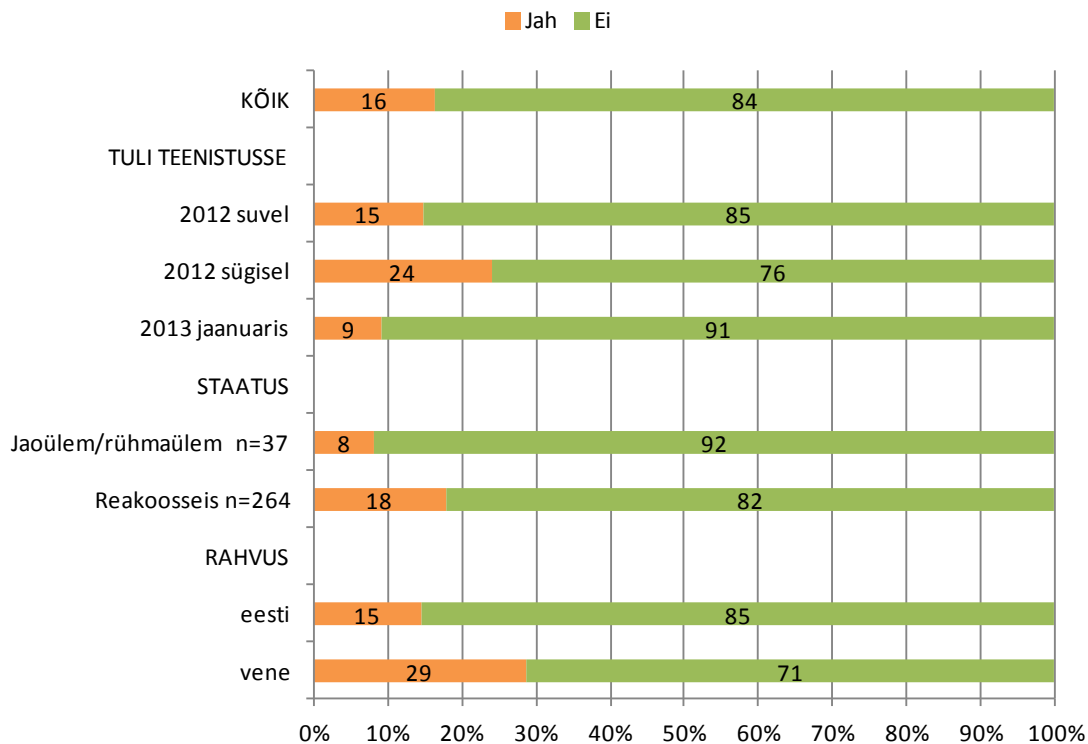
Võimuvõitluse tõttu on olnud mõningaid situatsioone, nt. jaoülemate vahel.

Seega võib öelda, et suurt probleemi otseselt kiusamisega kaitseväes ei ole, kuid kohati tuleb ette üksteise solvamist, ähvardamist ja omavahelist võimuvõitlust.

Lisaks võib välja tuua, et juhul, kui vastaja on pidanud kogema kiusamist teiste ajateenijate poolt, märkis ta teises küsimuses keskmisest märksa sagedamini, et ei ole rahul oma ajateenistusega (52%). Samuti, kui on kogetud kiusamist või diskrimineerivat käitumist jaoülemate/rühmaülemate poolt, pole oma ajateenistusega rahule jäänud neist 64%.

**Joonis 42. Kas teil isiklikult tuli ajateenistuses kogeda kiusamist oma teenistuskaaslaste poolt?
N=305**

Küsimus: Kas teil isiklikult tuli ajateenistuse vältel kogeda kiusamist või diskrimineerivat käitumist jao- või rühmaülemate poolt?

Jao- või rühmaülemate poolt on kiusamist kogunud 21% vastanutest, 77% ei ole ning 1% jättis vastamata.

Aastal 2005 koges jaoülemate poolt kiusamist 22%, seega siin tulemus praktiliselt muutunud ei ole.

Küsimus: Milles kiusamine väljendus?

Selgub, et vabades vastustes toodi 6 korral välja rahvusest tulenevat halvustamist ning 4 korral kollektiivseid karistusi. Lisaks esitati siin ka nõrdimust, et jaoülematele kehtivad teised reeglid

(sagedasem linnaluba), nad kasutavad oma kõrgemat positsiooni ära, neil on karm huumor jms. Kurdeti sihilike stressiolukordade tekitamise pärast.

Toodud vastuseid ei saa kõiki otseselt kiusamiseks nimetada. Osaliselt on siin tegemist paremate võimaluste väljatoomisega lähtuvalt kõrgemast auastmest. Siiski esineb kaitseväes ka ebaõiglasi karistusi või ebaõiglast kohtlemist, näiteks antakse osale ajateenijatest raskemad ülesanded, jäetakse ilma linnaloast vms.

Osa kiusamisjuhtumitest (nt mõnitamine) ei ole siiski pidev, vaid see toimub aeg-ajalt.

Ajateenijate poolt antud kiusamisjuhtumite kirjeldused olid järgmised:

Ainuisikuliselt pisiasjade üle norimine

Alati pandi mind kõige raskemat tööd tegema ja alati pidin mina midagi tegema

Ebaõiglaselt suur karistus mida tehti vaid mulle

Ei lastud mitu nädalat linnaloale. Lambist jäeti sisse.

Kollektiivsed karistamised, kuna keegi teine tegi midagi valesti.

Kui keegi midagi korraldas, siis sai terve rühm.

Kuna neil on kõrgem auaste, siis ei tohiks olla neil rohkem õigusi, neile kehtivad "samad reeglid ja tingimused" (jaoülemad peaks sama palju linnaloale saama, mitte rohkem nagu siin).

Minu soove ja valikuid ei arvestatud!

Määrati vastu tahtmist mulle mitte sobivale ametikohale, sest ma ei meeldinud talle.

Paistan olevat kuidagi silma jäänud ning minu möödalaskmisi on tunduvalt karmimalt märgatud

Pidime roomama saapa ääreni ulatuvas sopavees edasi-tagasi

Pidin puhkuse ajal Pärnust siia sõitma

Pigem natuke karmima huumoriga

Positsiooni ärakasutamine

Sihilikud stressiolukorrad

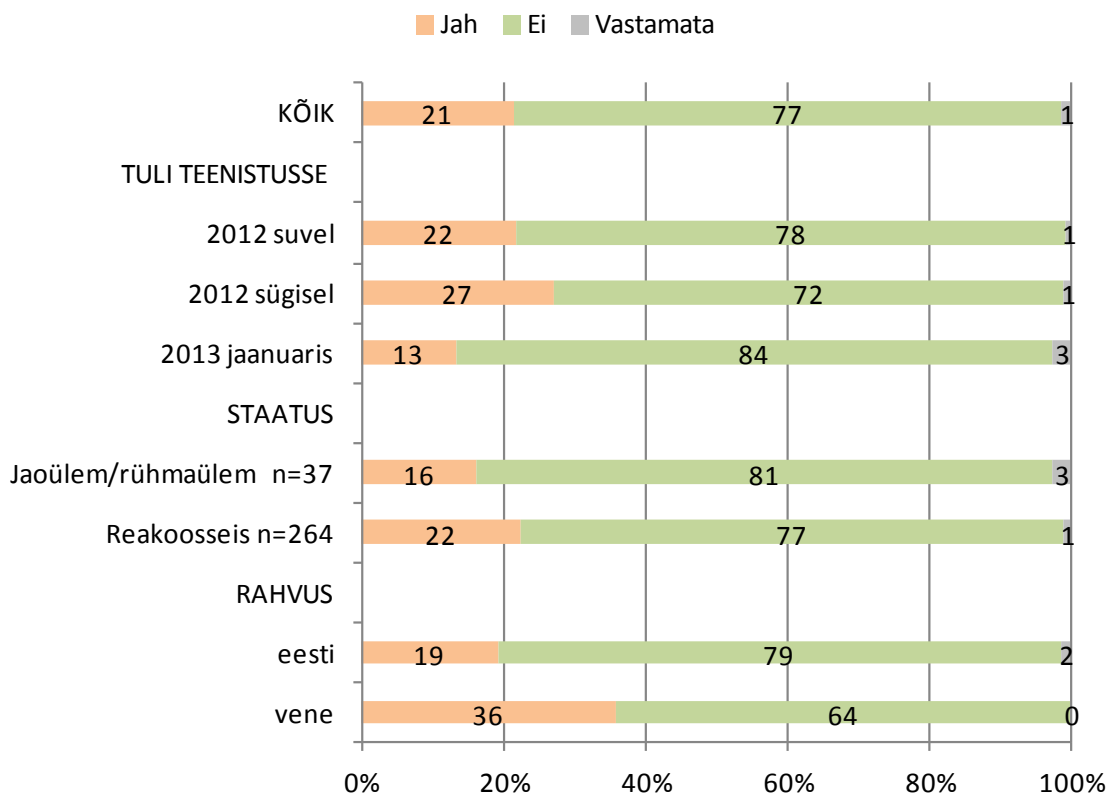
Tulevikus leidub just minule rohkem kohustusi ja vastutust.

Lisaks toodule ilmnes täpsemast analüüsist asjaolu, et vastajad, kes on kogunud kiusamist teiste ajateenijate poolt, märkisid keskmisest märksa sagedamini, et kaitseväes ei peeta kinni inimõigustest – 40% (keskmine tulemus 24%).

Vastajatest, kes kogesid kiusamist jao- või rühmaülemate poolt, arvab 49%, et inimõigusi kaitseväes ei austata.

Joonis 43. Kas teil isiklikult tuli ajateenistuse vältel kogeda kiusamist või diskrimineerivat käitumist jao- või rühmaülemate poolt? Ajateenijad, n=305

15 Karistused

Küsimus: Kas Teil tuli kaitseväes viibimise jooksul kanda mingeid karistusi? Nimetati neli karistuse liiki, mille kohta paluti märkida nende esinemise sagedus. Lisaks sai kirjutada muid variante.

Kõige enam on kaitseväes levinud füüsiliste harjutuste sooritamine karistuse eesmärgil, millega on kokku puutunud 83% ajateenijatest, sh 37% korduvalt. Küllalt levinud on ka linnaloast ilmajätmine, millega on karistatud pooli ajateenijatest. Märksa vähem on karistuseks kasutatud plaanivälisest toimkonda. Distsiplinaararesti tuleb ette väga vähestel juhtudel.

Muude karistustena toodi välja järgnevat:

Esseed, paberist asjade voltimine, tekstide ümberkirjutamine

Füüsiline töö

Kasarmurežiim

Kunstilised tegevused (muusika jne.)

Käepäraste vahenditega nt. kadunud asja valmistamine

Lisatoimkond

Noomitus 2 korral

Paberist esemed

Prügiring 3 korral

Seisime valviseisangus betoonseina ääres 1,5 tundi

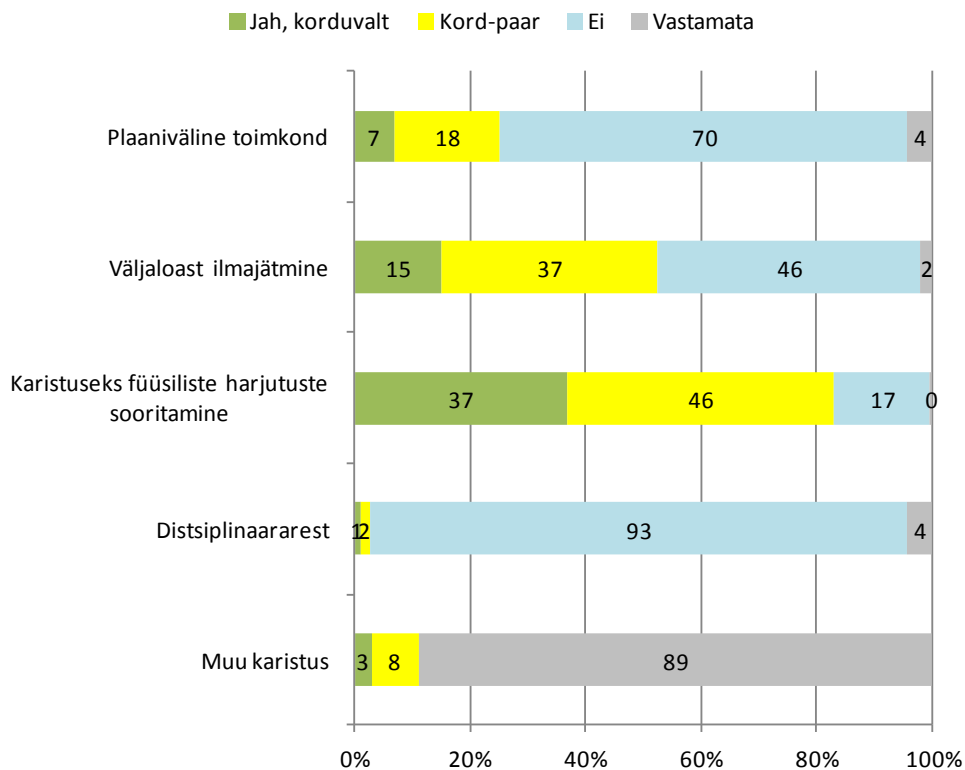
Toolid võeti ära

Täisvarustuse kontrollid karistusena

Öörännak

Joonis 44. Kas tuli kanda karistusi? Ajateenijad, n=305

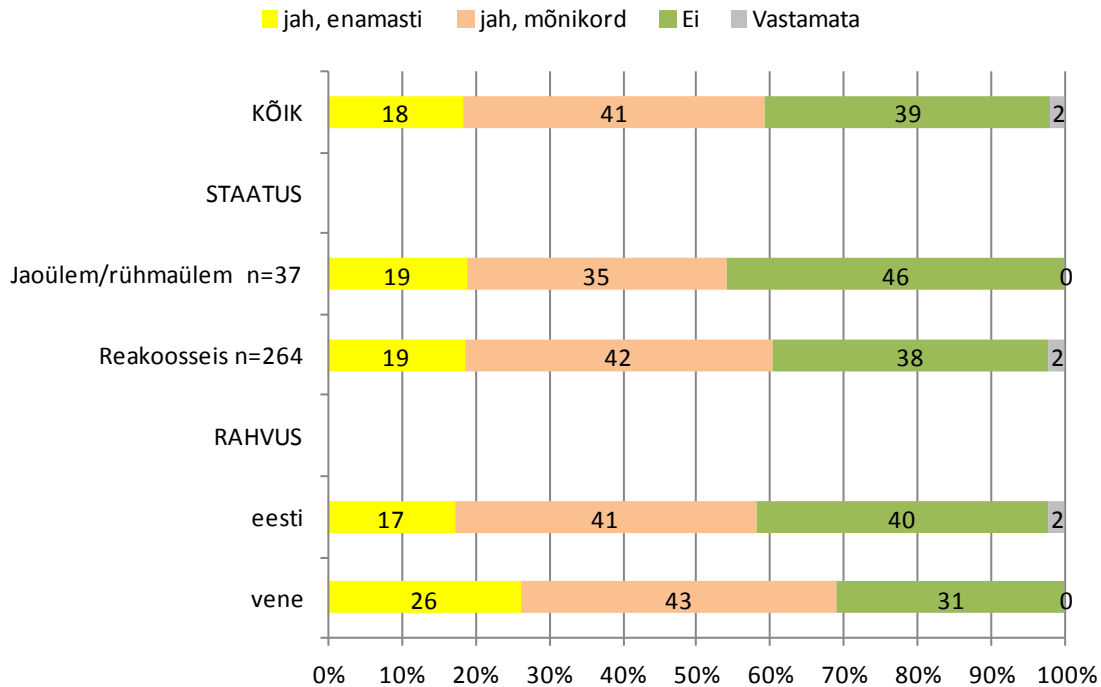
Küsimus: Kas mõni neist karistustest oli Teile määratud Teie hinnangul põhjusega või ebaõiglaselt?

Tervelt 59% vastanutest on arvamusel, et vähemalt mõnikord oli karistus määratud põhjusega või oli ebaõiglane. 18% arvab, et enamasti on karistused ebaõiglasel.

Karistamise temaatika on teatavasti alati mõnevõrra subjektiivne, kuid antud juhul saame lähtuda vaid ühe poole nägemusest.

Joonis 45. Kas on karistatud põhjusest või ebaõiglaselt? Ajateenijad n=305

15.1. Kollektiivsed karistused

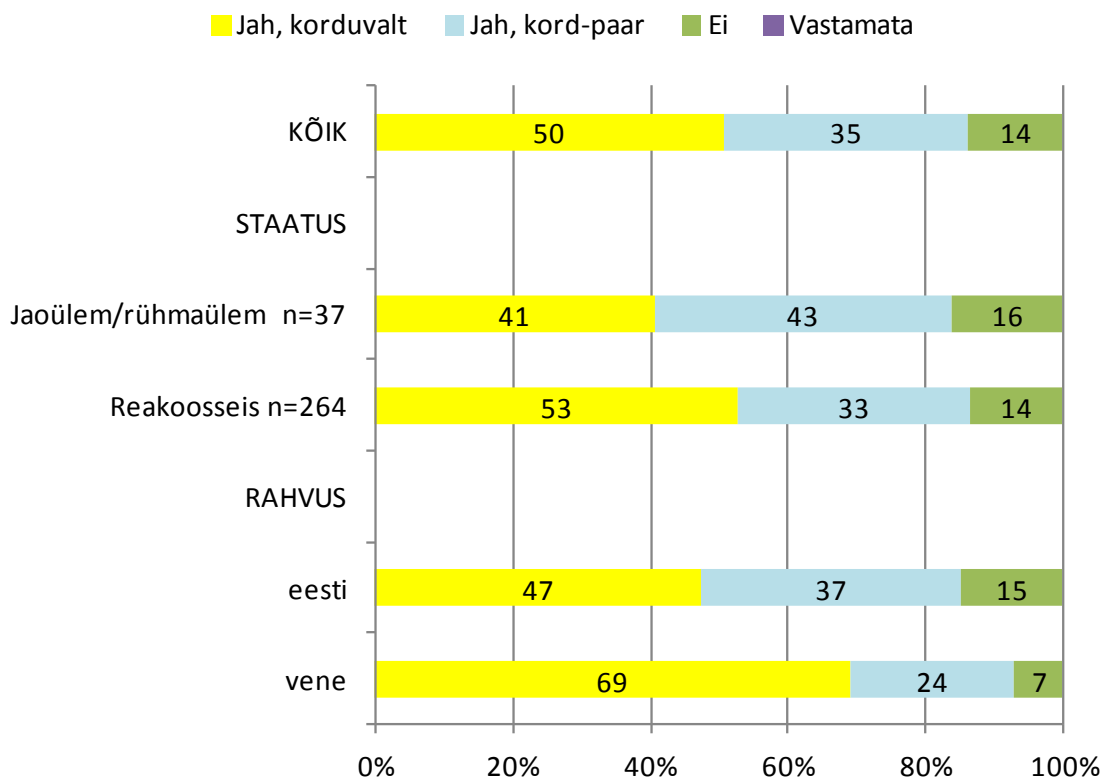
Küsimus: Kas Teil tuli kaitseväes viibimise jooksul kanda kollektiivseid karistusi?

Kollektiivsed karistused on jätkuvalt kaitseväes üsna levinud: neid on ette tulnud 85% ajateenijate hinnangul. 50% hinnangul karistatakse sellisel moel korduvalt.

Jaoulematel ja rühmaülematel endil on 41% tulnud kanda korduvalt kollektiivseid karistusi. Kõige rohkem on taolisi karistusi rakendatud Logistikapataljonis ja Mereväebaasis.

Joonis 46. Kas teil tuli kanda kollektiivseid karistusi? N=305

16. Arstiabi kättesaadavus

Küsimus: Kas Teil on kaitseväes terviseprobleemide puhul võimalik pöörduda arsti poole?

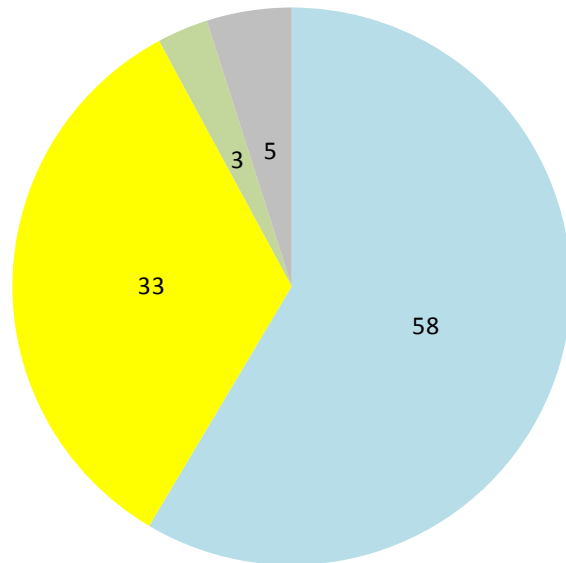
Valdavalt on võimalus arsti poole pöörduda kaitseväes tagatud (58%), kuid mõnikord on arsti poole pöördumisega probleeme olnud 33%. 3% vastanutest väidab, et see ei ole üldse võimalik. Ühel korral lisati põhjenduseks, et arsti poole pöördumiseks ei ole lihtsalt aega, kuna päevaplaan on niivõrd tihe.

Arstiabi kättesaadavusega on teistest enam probleeme Õhutõrjepataljonis (9% pole võimalik pöörduda) ning Vahipataljonis (7%).

Joonis 47. Kas on võimalik pöörduda arsti poole? N=305

■ Jah, alati ■ Jah, mõnikord ■ Ei ■ Ei oska öelda/pole olnud terviseprobleeme

17 Muud teemad

Küsimus: Kas Teil on ajateenistuse vältel tulnud ette ebameeldivusi...

Vastajale esitati 7 varianti. Hinnati skaalal 1–5, kus 1 = mitte kunagi ja 5 = väga sageli. Küsimus esitati nii ajateenijatele kui ka kutselistele kaitseväelastele.

Teema, mille puhul võib kaitseväes tekkida probleeme, on oma arvamuse avalik väljaütlemine. Ilmselt eeldatakse peamiselt käsu täitmist ning kuuletumist ilma küsimusi esitamata. Sageli on arvamuse avaldamise tõttu probleeme kohanud 30% ning veidi 21%. Praktiliselt mitte kunagi pole sellega probleeme esinenud 24% vastanutest. Joonis 48.

13% tekivad sageli probleemid oma tervisliku seisundi tõttu ning nõrga füüsilise võimekuse tõttu tekib neid 9% ajateenijatest. Rahvuse tõttu tekib sageli probleeme 4% vastajate hinnangul. Probleeme välimuse ega religioossete veendumuste tõttu kaitseväes praktiliselt ei esine.

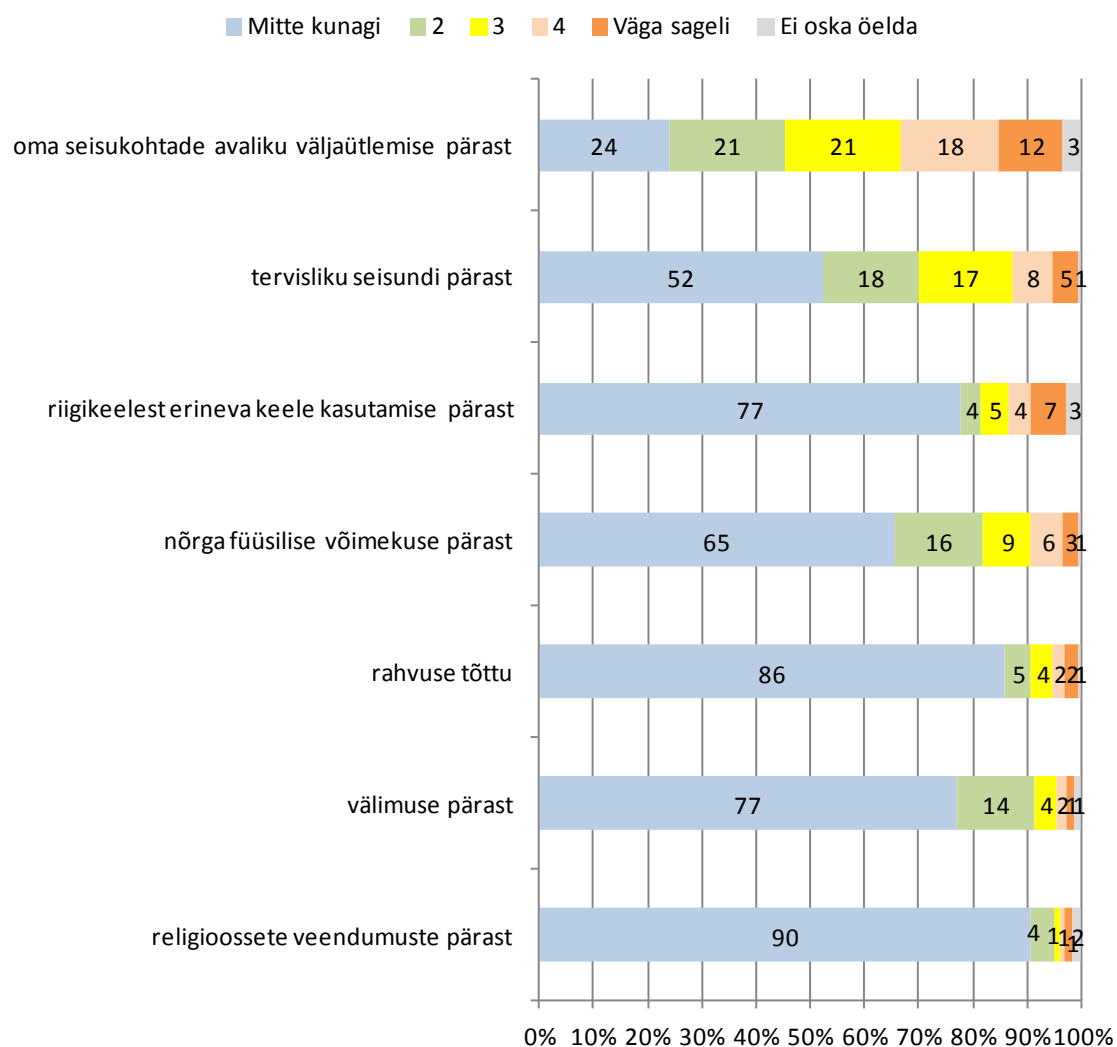
Selgus, et vastajad, kel tekkisid probleemid nõrga füüsilise võimekuse tõttu, olid juba ajateenistusse tulles häälestatud pigem negatiivselt (pigem oleksid tulemata jätnud).

Aastal 2005 esines oma arvamuse väljaütlemise tõttu probleeme sageli 11% vastanutest – seega on probleem selles osas teravnenud. Probleemid rahvuse tõttu on jäänud samale tasemele: ka aastal 2005 esines neid 4% vastanutest. Muid selle rühma küsimusi eelmises uuringus ei käsitletud.

Ka **kutselistel kaitseväelastel** on ette tulnud ebameeldivusi seoses oma seisukohtade väljaütlemisega: sageli 22% hinnangul ja mõnikord 13%. Tervisliku seisundi või nõrga füüsilise võimekuse tõttu on probleeme esinenud vähestel kutselistel kaitseväelastel. Rahvuse tõttu või religioosete veendumuste tõttu neid sellel vastajarühmal praktiliselt ei esine. Joonis 49.

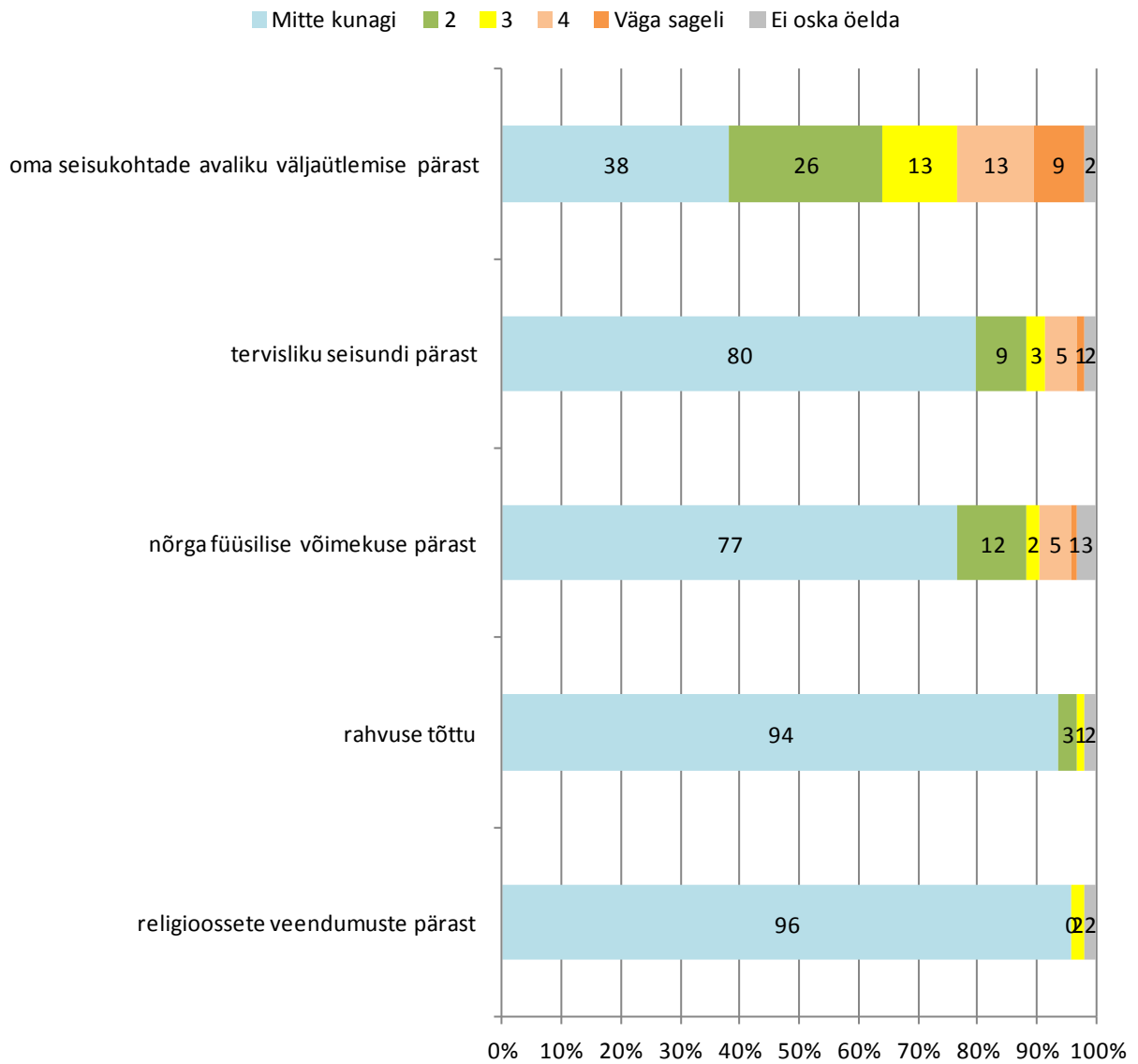

Joonis 48. Kas on tulnud ette ebameeldivusi järgmistel teemadel... Ajateenijad, n=305

**Joonis 49. Kas teil on kaitseväeteenistuses/kaitseväes töötades tulnud ette ebameeldivusi...
Kutselised kaitsevälased n=94**

18. Käitumine õiguste rikkumise korral

Küsimus: Kui Te tunnete, et Teie õigusi on rikutud, siis mida alljärgnevast Te ette võtaksite?
Küsimus esitati mõlemale vastajagrupile. Ette pakuti ajateenijatele 10 ja kutselistele kaitseväelastele 8 vastusevarianti.

Enamus ajateenijatest püüaks ise oma õiguste eest seista, ligi pooled teataksid sellest otsesele ülemale. Peainspektori poole pöörduks 15% ja väeosa ajateenijate esindusmehe poole 12%.

Kõrgharidusega vastajad püüaksid teistest sagedamini ise hakkama saada, kuid samal ajal on nad teatud juhtudel rohkem valmis ka abi otsima. Näiteks peainspektori poole pöörduks neist 39%, õiguskantsleri poole 26% ja kohtusse 30%.

Muude variantide seas toodi välja järgmist:

Pöörduks ajakirjanduse poole

Elab üle

Hoian madalat profiili, et lisakaristustest hoiduda

Järgiksin probleemiga subordinatsiooni

Kui tunnen ränka rikkumist, siis pöördun kohtusse

Ma ei teegi midagi, üritan kiirelt unustada

Neelan alla, ei soovita.

Polegi kellegi muu kui inspektori poole pöörduda

Pöördun rühmakaaslaste poole

Rühma- või kompaniiülema poole.

Teataks RMS määrustikule

Üldjuhul neelan selle alla, sest tean, et see on ajutine periood minu elus

Võrreldes **aastaga 2005** on nüüd ajateenijad õiguste rikkumise korral sagedamini valmis midagi ette võtma. Näiteks mainiti sagedamini teatamist otsesele ülemale, peainspektorile, ajateenijate esindusmehele. Ka kohtusse ja väeosa ülema poole pöörduks vastajad nüüd sagedamini. Samas on suurenenud ka vastuse „püüan ise enda eest seista“ osakaal.

Tulemused aastal 2005 olid järgnevad:

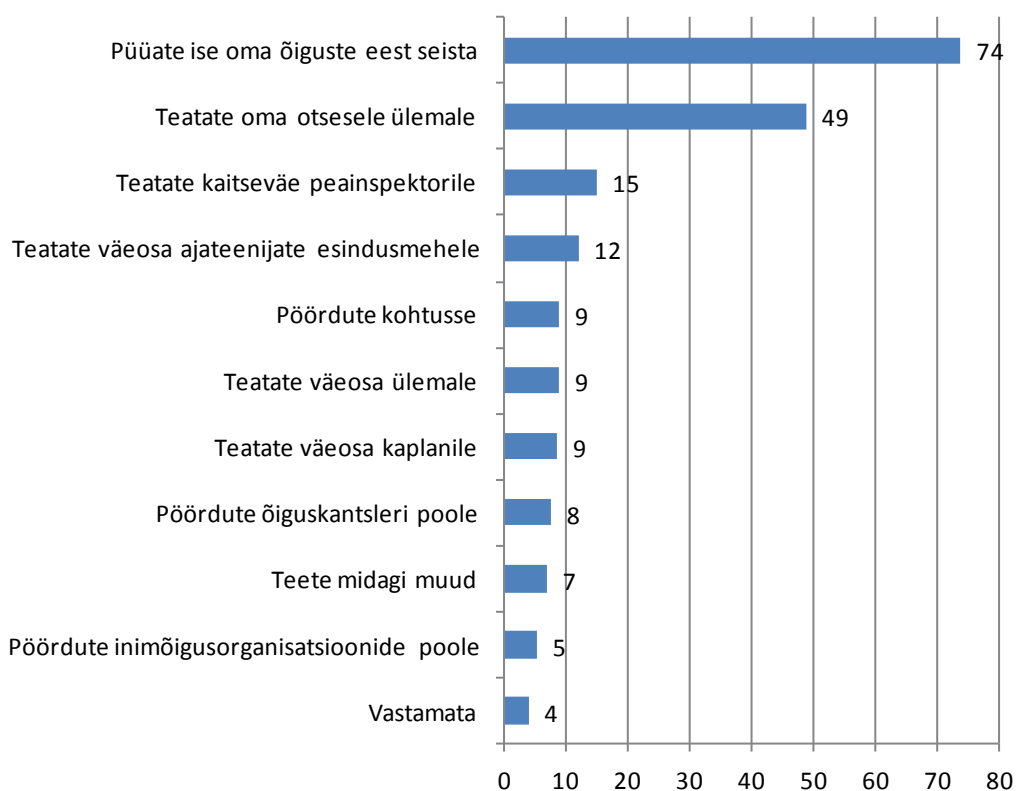
- Püüaks ise oma õiguste eest seista (60%)
- Teataks oma otsesele ülemale (40%)
- Teataks kaitseväge peainspektorile (8%)
- Teataks väeosa ajateenijate esindusmehele (4%)
- Pöörduks kohtusse (5%)

- Teataks väeosa ülemale (5%)
- Teataks väeosa kaplanile (5%)

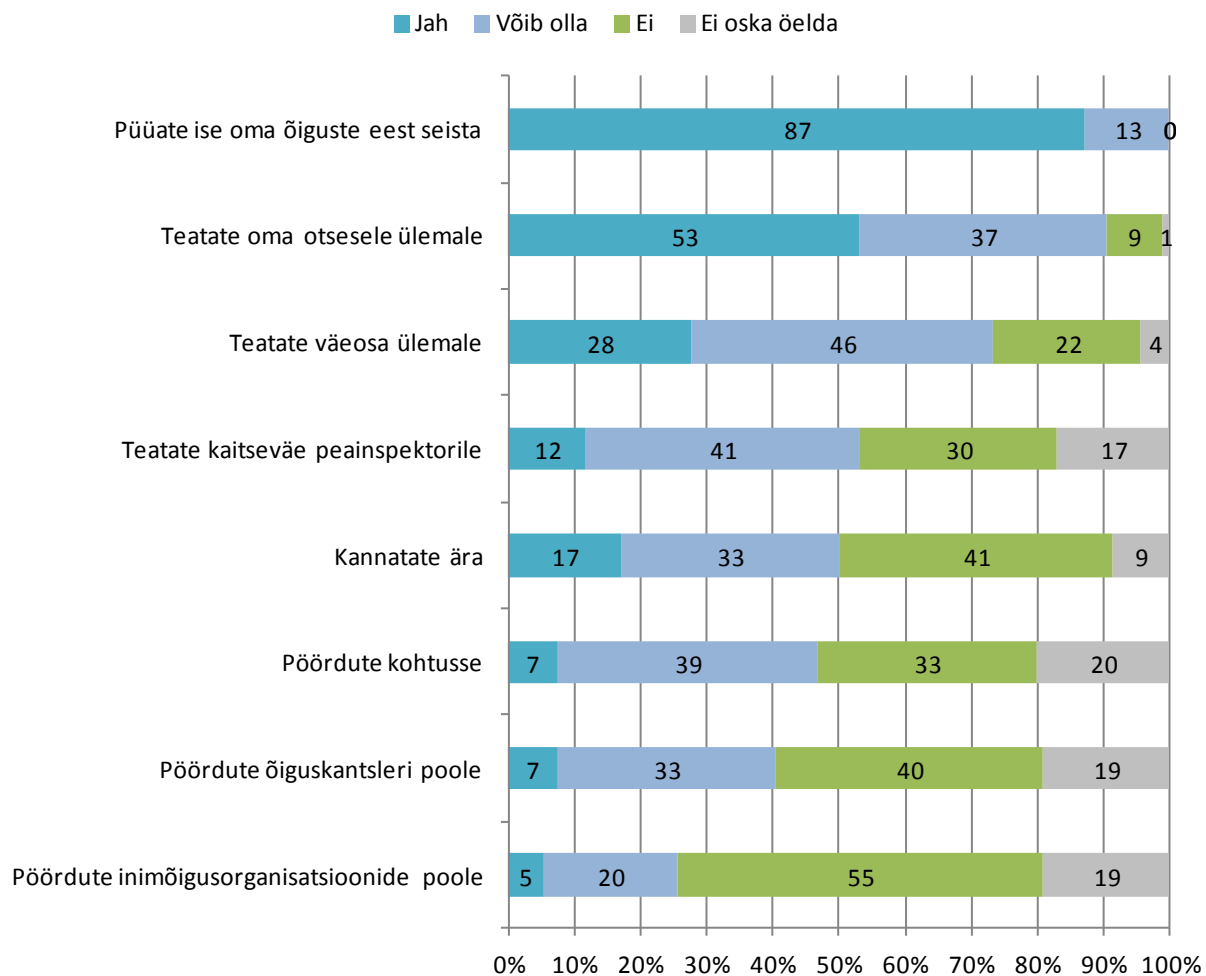
Sarnaselt ajateenijatele arvavad ka **kutselised kaitseväelased** enamasti, et saavad oma õiguste eest seismisega ise hakkama. Siiski on selle grupi vastajad sagedamini valmis pöörduma oma otsese ülemaga (vastused „jah“ ja „võib-olla“ kokku 90%), väeosa ülemaga (74%) või kaitseväe peainspektori poole (53%).

Joonis 50. Tegutsemine õiguste rikkumise korral. Ajateenijad, n=305

Joonis 51. Tegutsemine õiguste rikkumise korral. Kutselised kaitsevälased n=94

19. Soopõhise ahistamise juhtumid kaitseväes

Kuna naisi on ajateenistuses väga vähe, siis ei sattunud neist ükski meie uuringu ajateenijate osa valimisse. Telefonitsi õnnestus intervjuu läbi viia vaid ühe naisterahvaga, kes on läbinud hiljuti ajateenistuse. Ühe vastaja põhjal ei saa teha üldistusi soolise ahistamise juhtumite kohta naisajateenijate seas, seetõttu me täpsemalt neid vastuseid ei analüüsi.

Siiski võib välja tuua, et antud vastajal tuli ajateenistuse jooksul ette juhusid, kus talle tehti solvavaid seksistlikke märkusi nii ajateenijate, allohvitseride kui ka ohvitseride poolt. Lisaks tundis ta vahel ebameeldivat seksuaalset tähelepanu.

Toodud vastaja ei võtnud midagi olukorra lahendamiseks ette, ta sai ise hakkama ning kannatas sellised märkused lihtsalt ära.

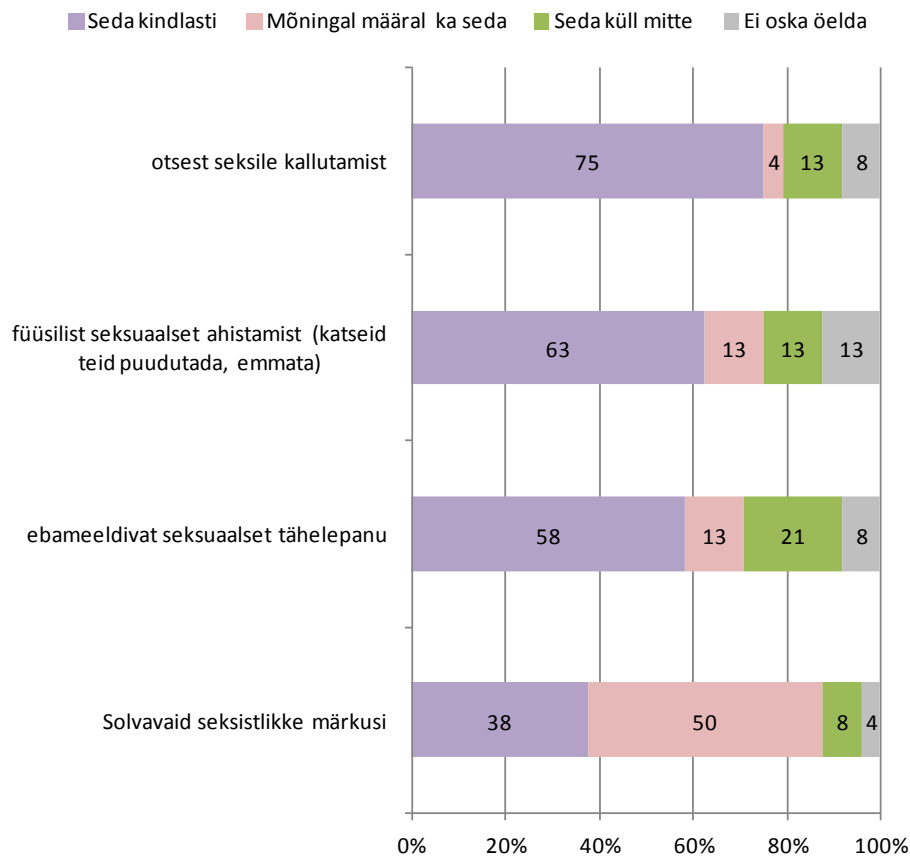
Kutseliste kaitseväelaste valimisse sattus naisi enam – 24 vastajat –, mis on samuti vähevõitu, kuid annab siiski võimaluse tulemusi analüüsida.

Esmalt uurisime, mida naised peavad soopõhiseks ahistamiseks. Esitasime neli tegevust mida palusime sellest seisukohast hinnata. Tulemused on välja toodud joonisel 52.

Enamus vastanud naistest peab kindlasti soopõhiseks ahistamiseks otsest seksile kallutamist (75%), füüsilist seksuaalset ahistamist (katsed puudutada ja emmata) (63%) ning ebameeldivat seksuaalset tähelepanu (58%). Solvavate seksistlike märkuste puhul on suhtumine veidi leebem: 38% peavad ka neid kindlasti soopõhiseks ahistamiseks, kuid 50% arvab, et see on ahistamine „mõningal määral“.

Joonis 52. Mida te peate soopõhiseks ahistamiseks? Kutselised kaitsevälased, naised n=24

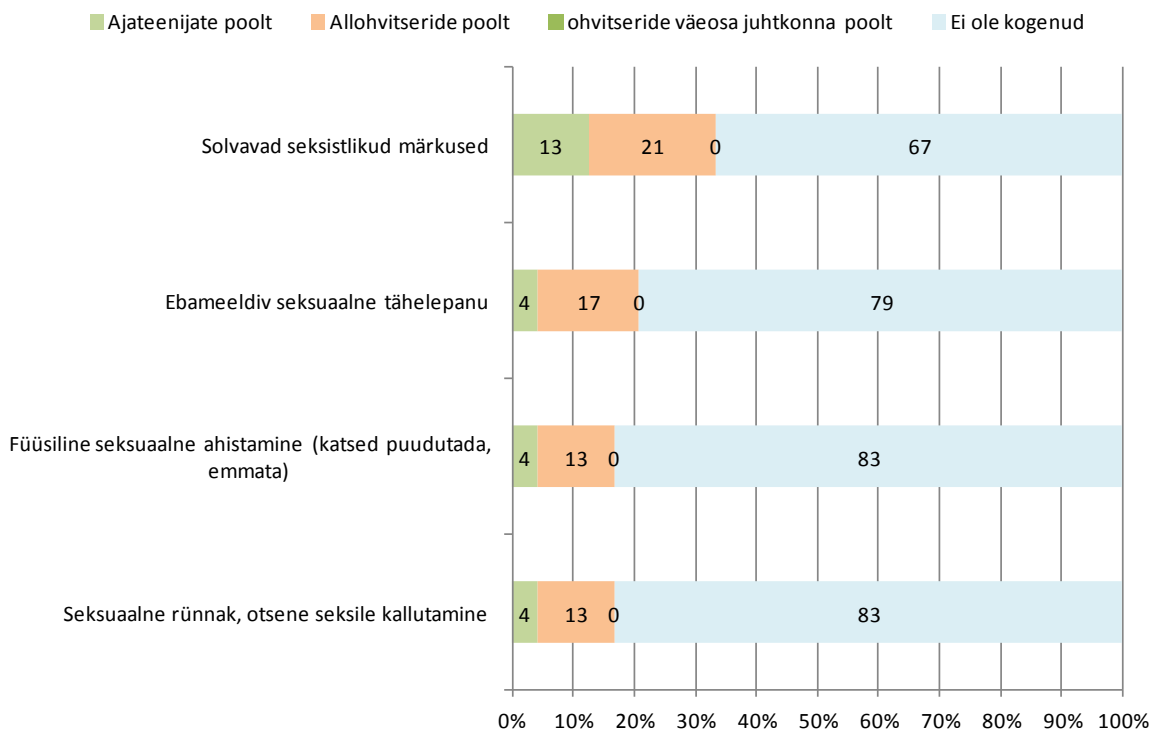
Küsimus: Kas Teie olete kogenud oma teenistuse ajal/töötamise ajal kaitseväes... Vastata sai eraldi ajateenijate, allohvitseride ning ohvitseride/väeosa juhtkonna kohta. Tulemus on välja toodud joonisel 53.

Selgub, et solvavaid seksistlikke märkusi on kogenud 33% naistest ning neid on tehtud nii ajateenijate kui ka allohvitseride poolt. Ebameeldivat tähelepanu on kogenud 21% ning füüsilist ahistamist ja seksuaalset rünnakut 17% naistest. Kuna antud juhul on valim väga väike, võib öelda, et tegemist on siiski üksikjuhtudega – arvuliselt oli selliseid naisi, kes on kogenud füüsilist ahistamist ja seksuaalset rünnakut, kokku 4.

Võrreldes aastaga 2005 on soolise ahistamise juhtumid kaitseväes vähenenud.

Joonis 53. Kas teie olete kogenud oma teenistuseajal/töötamise ajal kaitseväes... Kutselised kaitsevälased, naised n=24

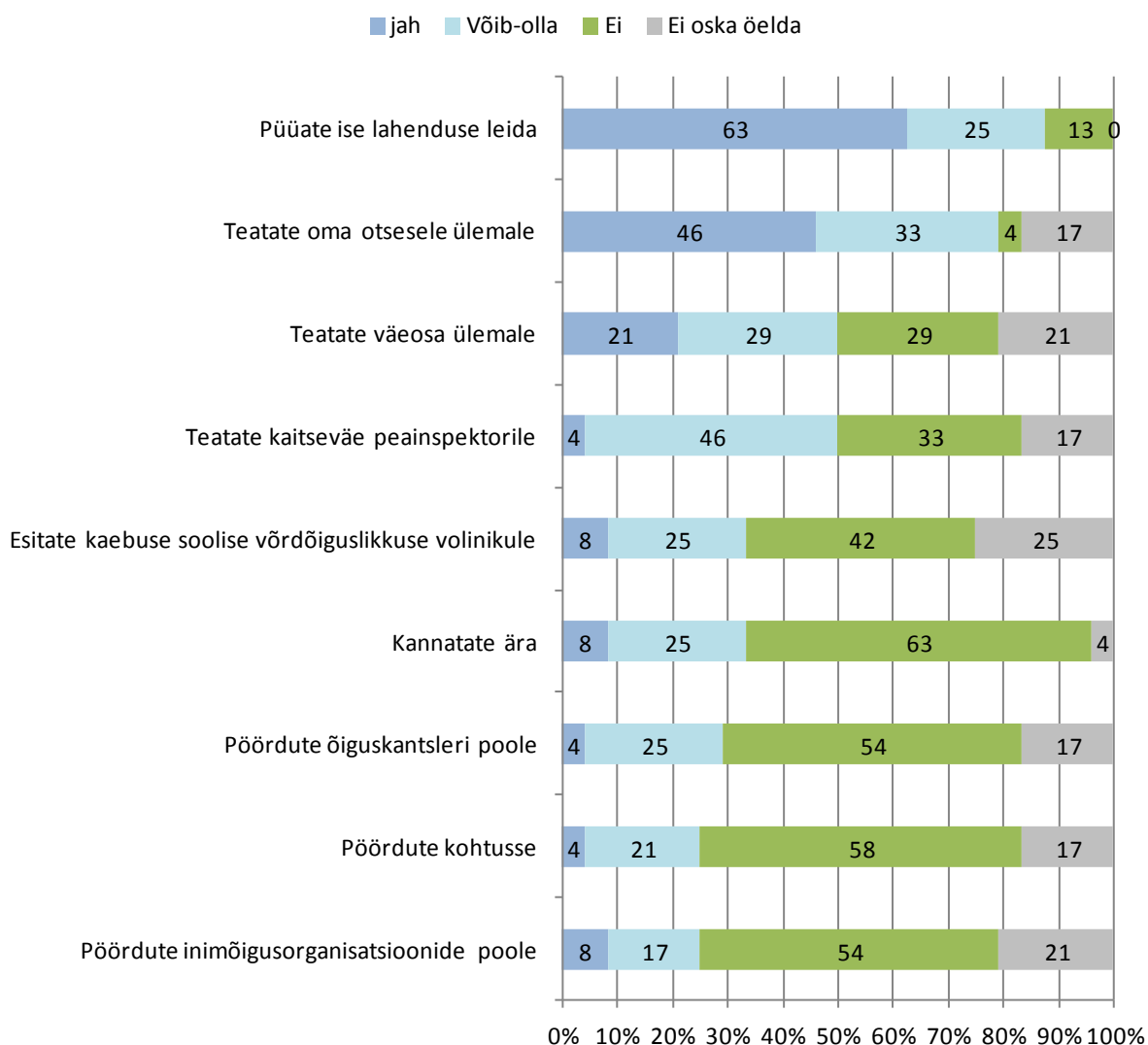

Küsimus: Mida Teie soolise ahistamise korral ette võtate/võtaksite?

88% vastanutest püüaks esmalt olukorrale ise lahenduse leida. Suurem osa vastanutest pöörduks siiski ka oma otsese ülemuse poole (79%) ning pea pooled teataksid väeosa ülemale või kaitseväe peainspektorile. Kolmandik ei võtaks sel juhul midagi ette, vaid kannataks olukorra ära.

Joonis 54. Mida te soolise ahistamise korral ette võtate/võtaksite? Kutselised kaitsevälased, naised n=24

20. Mitte-eestlastest ajateenijate probleemid

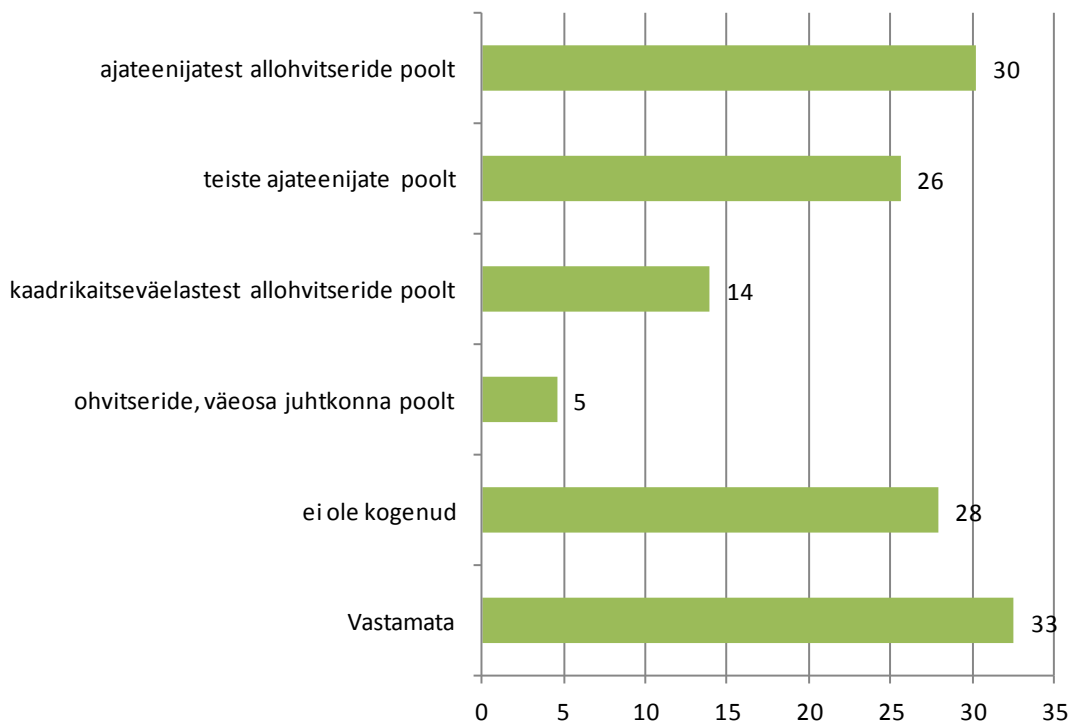
Üheks uuringu teemaks oli välja selgitada, kuivõrd tuleb kaitseväes ajateenijatel ette probleeme ja ebameeldivusi, mis on seotud nende rahvusega. Mitte-eestlastele esitati kolm küsimust.

Küsimus: Kas Teie olete kogenud kaitseväes halvustavat suhtumist oma rahvuse pärast?

Rahvuse põhjal halvustamist ei ole üldse kogenud 28% vene noormeestest ning 33% on jätnud küsimusele vastamata. 30% on kiusamist kogenud ajateenijatest allohvitseride poolt ning 26% teiste ajateenijate poolt, mõned vastajad ka kaadrikaitseväelastest ohvitseride poolt.

Võrreldes aastal 2005 läbiviidud uuringuga on seekord vähenenud rahvusepõhine halvustamine, mida tuleb ette teiste ajateenijate poolt (2005 oli 33%) ja ohvitseride/väeosa juhtkonna poolt (9%). Suurenenud on aga halvustamine ajateenijatest allohvitseride poolt (13%) ja kaadrikaitseväelastest allohvitseride poolt (9%).

Joonis 55. Kas on kogetud halvustavat suhtumist rahvuse pärast. Vastus „jah“. Ajateenijad, mitte-eestlased, n=43

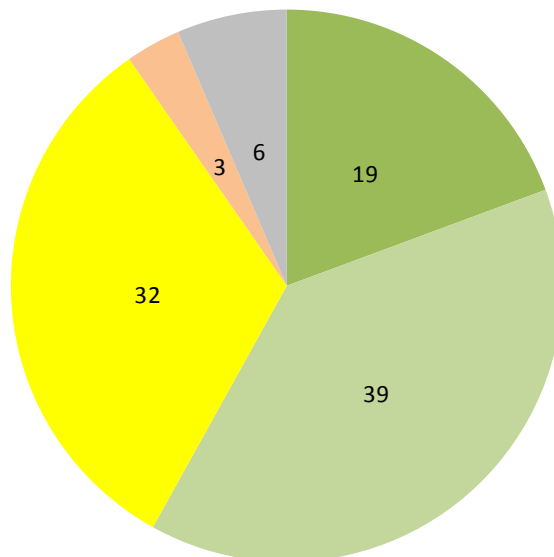
Küsimus: Kuidas Te hindate oma eesti keele oskust?

58% hindab oma keeleoskust heaks, seejuures 19% väga heaks ning 35% halvaks, sh 3% väga halvaks.

Võrreldes aastaga 2005 on mitte-eestlastest ajateenijate keeleoskus paranenud: siis hindas seda heaks 54% ning halvaks 38%.

Joonis 56. Kuidas te hindate oma eesti keele oskust? Ajateenijad, mitte-eestlased, n=43

■ Väga heaks ■ Küllaltki heaks ■ Pigem halvaks ■ Väga halvaks ■ Ei oska öelda

Küsimus: Kas kaitseväes teenitud aja jooksul on Teie eesti keele oskus paranenud, jäänud samaks või halvenenud?

84% vastanute hinnangul on nende keeleoskus kaitseväes paranenud, sh 39% arvates oluliselt paranenud. Samaks on tase jäänud 10% ning halvenemist märkis 6%.

Võrreldes aastaga 2005 on nüüd mitte-eestlaste keeleoskus kaitseväes sagedamini paranenud – siis märkis paranemist 76% ja halvenemist 2%.

Joonis 57. Kas kaitseväes teenitud aja jooksul on teie eesti keele oskus paranenud, jäänud samaks või halvenenud? Ajateenijad, mitte-eestlased, n=43

■ Oluliselt paranenud ■ Mõnevõrra paranenud
■ On jäänud samaks, pole muutunud ■ Halvenenud

